

Stenografični zapisnik

osme seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 11. aprila 1899.

Navzoči: Prvosednik: Deželni glavar Oton pl. Detela in deželnega glavarja namestnik baron Leopold Liechtenberg. — Vladni zastopnik: C. kr. deželni predsednik eksccelencia baron Viktor Hein in c. kr. deželne vlade tajnik Viljem Haas. — Vsi članovi razun: knezoškof dr. Anton Bonav. Jeglič, Janez Perdan, eksccelencia baron Jožef Schwegel. — Zapisnikar: Deželni tajnik Jožef Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika VII. deželnozborske seje dné 7. aprila 1899. l.
2. Naznanila deželnozborskega predsedstva.
3. Priloga 42. Poročilo deželnega odbora o pozvedbah, katere so se vršile zaradi učiteljskega pokojninskega zaklada.
4. Priloga 44. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži glavna bilanca Ljubljanskega mestnega loterijskega posojila z dotičnimi računskimi sklepi za leto 1897. in proračuna posojilnega in amortizacijskega zaklada za leto 1899.
5. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1899. (k prilogi 20.) ter o dotičnih peticijah.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada za leto 1897. (k prilogi 25.)
7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji mlekarске zadruge v Vrbiici za podporo.
8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji posestnikov iz Nove vasi pri Zireh za podporo za popravilo občinske poti po račevski dolini.
9. Ustno poročilo upravnega odseka gledé ustanovitve občinskih posredovalnih uradov (k prilogi 6.).
10. Ustno poročilo upravnega odseka o samostalnem predlogu gospoda poslanca Ivana Hribarja gledé podaljšanja veljavnosti nekaterih določeb zakona z dné 23. jnnja 1895, drž. zak. št. 88. (k prilogi 38.).
11. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani za odstranitev nekaterih nedostatkov v pravnih razmerah kranjskega učiteljstva.

Stenographischer Bericht

der achten Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 11. April 1899.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto von Detela und Landeshauptmann-Stellvertreter Leopold Freiherr v. Liechtenberg. — Regierungsvertreter: K. k. Landespräsident Excellenz Victor Freiherr von Hein und k. k. Landesregierungssecretär Wilhelm Haas. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Anton Bonav. Jeglič, Johann Perdan, Excellenz Josef Freiherr von Schwegel. — Schriftführer: Landschaftssecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der VII. Landtagsitzung vom 7. April 1899.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 42. Bericht des Landesausschusses über die in Angelegenheit des Lehrerpensionsfondcs gepflogenen Erhebungen.
4. Beilage 44. Bericht des Landesausschusses, womit die Hauptbilanz des Laibacher städtischen Lotteric-Anlehens nebst den einschlägigen Rechnungsabschlüssen für das Jahr 1897 und die Voranschläge des Anlehens- und Amortisationsfondcs für das Jahr 1899 vorgelegt werden.
5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Lehrerpensionsfondcs für das Jahr 1899 (zur Beilage 20) und über die einschlägigen Petitionen.
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Landesfondcs für das Jahr 1897 (zur Beilage 25).
7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Milchgenossenschaft in Verbizga um Subvention.
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Inassen von Neudorf bei Sairach um Subvention behufs Herstellung eines Gemeindegeweges im Ratschewathale.
9. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffs Einführung der Gemeindevermittlungsamter (zur Beilage 6).
10. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über den selbständigen Antrag des Herrn Abgeordneten Ivan Hribar, betreffend die Verlängerung der Wirksamkeit einiger Bestimmungen des Gesetzes vom 23. Juni 1895, K. G. Bl. Nr. 88 (zur Beilage 38).
11. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des slovenischen Lehrervereines in Laibach um Abstellung einiger Mängel in den Rechtsverhältnissen der krainischen Lehrerschaft.

12. Ustno poročilo upravnega odseka o § 3. B letnega poročila: Agrarne razmere.
13. Ustno poročilo finančnega odseka o peticijah, in sicer:
 - a) Blandine pl. Gariboldi za zvišanje miloščine;
 - b) Marije Androjna, vdove deželnega pomočnega uradnika, za dovolitev miloščine;
 - c) upravnega sveta Elizabetine otroške bolnišnice v Ljubljani za dovolitev podpore za daljna tri leta.
14. Ustno poročilo upravnega odseka o peticijah, in sicer:
 - a) slovenskega čebelarskega društva v Ljubljani, da se sklene zakon proti razširjenju čebelne gnjilobe;
 - b) okrajno-cestnega odbora v Černomlju za podržavljenje okrajne ceste Luža-Štrekljavec-Černomelj in deželne ceste Černomelj-Vinica;
 - c) županste v Krškem, Mokronogu in drugih, da bi Krško meščansko šolo prevzela dežela v oskrbo.
15. Ustno poročilo upravnega odseka o § 6. letnega poročila: Občila.
16. Volitev posebnega odseka 9 članov za pretresovanje vprašanja gledé gospodarskih zadrug (konsumnih društev).
17. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu kranjske kmetijske šole na Grmu za leto 1897. (k prilogi 32.).
18. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu zaklada prisilne delalnice za leto 1897. (k prilogi 11.).
19. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada prisilne delalnice za leto 1899. (k prilogi 12.) ter o prošnjah umirovljenih paznikov Antona Štrukeljna in Valentina Vrančiča za zvišanje pokojnine, in pazniške vdove Franciške Tomazin za miloščino.
20. Ustno poročilo upravnega odseka gledé uvrstitve občinske ceste, ki se na zapadni strani vasi Kramplje odcepi od okrajne ceste Velike Lašiče-Bloke in drži čez Lahovo na Ravniki, med okrajne ceste (k prilogi 40.).
21. Ustno poročilo upravnega odseka o uvrstitvi v cestnem okraju Postojnskem se nahajajoče občinske ceste, ki se od okrajne ceste Dilce-Studeno-Planina med Brinjem in Studenem odcepi in drži na Bukovje in Gorenje, med okrajne ceste (k prilogi 41.).
22. Ustno poročilo upravnega odseka o peticijah, in sicer:
 - a) Krašovec Valentina, občinskega odbornika v Št. Petru, da bi se določbe občinskega zakona natančno splovale;
 - b) vasi Breže in Jurjevica za napravo vodovoda;
 - c) posestnikov iz Jakovce, občina Vrabče, za napravo načrtov za vodovod.
12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über § 3, B des Rechenschaftsberichtes: Agrarverhältnisse.
13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über Petitionen, und zwar:
 - a) der Blandine Edle v. Gariboldi um Erhöhung der Gnadengabe;
 - b) der Maria Androjna, landchaftliche Ausbülfsbeamtenswitwe, um Bewilligung einer Gnadengabe;
 - c) des Verwaltungsrathes des Elisabeth-Kinderospitales in Laibach um Bewilligung der Subvention für die weiteren drei Jahre.
14. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über Petitionen, und zwar:
 - a) des slovenischen Bienenvereines in Laibach um Beschließung eines Gesetzes gegen die Verbreitung der Bienenfäulniß;
 - b) des Bezirksstraßen-Ausschusses von Tschernembl um Verstaatlichung der Bezirksstraße Luža-Štrekljavec-Tschernembl und der Landesstraße Tschernembl-Weinitz;
 - c) der Gemeindeämter in Gurkfeld, Raffensfuß und anderer um Übernahme der Gurkfelder Bürgerschule in die Verwaltung des Landes.
15. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über § 6 des Rechenschaftsberichtes: Communicationsmittel.
16. Wahl eines Specialausschusses von 9 Mitgliedern zur Prüfung der Frage betreffend die wirtschaftlichen Genossenschaften (Consumvereine).
17. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluß der krainischen landwirtschaftlichen Schule in Stauden für das Jahr 1897 (zur Beilage 32).
18. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluß des Zwangsarbeits-Hausfondes für das Jahr 1897 (zur Beilage 11).
19. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Zwangsarbeits-Hausfondes für das Jahr 1899 (zur Beilage 12) und über die Petitionen der pensionirten Aufseher Anton Strukelj und Valentin Vrančič um Pensionserhöhung, und der Aufseherwitwe Franziska Tomazin um Bewilligung einer Gnadengabe.
20. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Einreihung der westwärts der Ortschaft Kramplje von der Großlaßitz-Obflaker Bezirksstraße abzweigenden, über Lachovo nach Ravnitz führenden Gemeindestraße in die Kategorie der Bezirksstraßen (zur Beilage 40).
21. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Einreihung der im Straßenbezirke Melsberg gelegenen, von der Dilce-Kaltenfeld-Planinaer Bezirksstraße zwischen Brinje und Kaltenfeld abzweigenden, nach Bukuje und Gorenje führenden Gemeindestraße in die Kategorie der Bezirksstraßen (zur Beilage 41).
22. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über Petitionen, und zwar:
 - a) des Krašovec Valentin, Gemeinbeauschussmitglied in St. Peter, um genaue Handhabung der Bestimmungen des Gemeindegesetzes.
 - b) der Ortschaften Breže und Jurjevica um Errichtung einer Wasserleitung;
 - c) der Inassen von Jakovce, Gemeinde Vrabče, um Verfassung der Pläne für die Wasserleitung.

Seja se začne ob 10. uri 30 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 30 Minuten Vormittag.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice ter otvarjam sejo.

Prosim gospoda zapisnikarja, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika VII. deželnozbornske seje dne 7. aprila 1899. 1.**1. Lesung des Protokolls der VII. Landtagssitzung vom 7. April 1899.****Tajnik Pfeifer:**

(Bere zapisnik VII. seje v slovenskem jeziku. — Liest das Protokoll der VII. Sitzung in slovenischer Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov poslancev kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželnozbornskega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.****Deželni glavar:**

Potom deželnega odbora došle so sledeče peticije:

August Jak, Aushilfsbeamte i. R. bittet um eine Geldunterstützung.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Zdravstveno okrožni zastop v Černomlju prosi za denarno podporo za zgradbo okrožne bolnišnice.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Šubic izroča prošnjo „Muzejskega društva za Kranjsko“ za podporo za društvene namene za leto 1899.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Modic izroča prošnjo županstva Slavina, da se odredi deželni hidrotehnik za napravo načrtov za vodovode in vodnjake v vaseh Slavina, Koše, Rakitnik, Grobišče in Žeje.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Izročen je bil meni samostalni predlog gospoda poslanca Povšeta in tovarišev. Prosim gospoda zapisnikarja, da izvoli prečitati ta predlog.

Tajnik Pfeifer:

(bere: — liest:)

„Samostalni predlog

poslanca Povšeta in tovarišev

zadevajoč olajšave pristojbin pri podedovanju in prevzemanju malih in srednjih posestev.

C. kr. vlada se pozivlja:

1. da skrbi za uveljavo zakona, katerega je predložila državnemu zboru o pristojbinah pri prepisu malih in srednjih posestev, če treba, tudi potom § 14.

2. Ta zakon oziraj se na razmerje dejanske vrednosti prevzetega posestva, po odbitih dolgovih in drugih obveznostih, katera so vknjižena na dotičnem posestvu.

V Ljubljani dne 7. aprila 1899.

Povše.

Dr. I. Tavčar. F. Modic. Detela. A. Kalan. Dr. D. Majaron. Perdan. Višnikar. J. Azman. Tom. Kajdiž. Zelen Josip. Iv. Hribar. Lenarčič. G. Jelovšek. Pakiž. V. Pfeifer. Šubic. Schweiger. Dr. Papež. Žitnik. Božič. Košak.“

Deželni glavar:

Dalje je bil meni izročen samostalni predlog gospoda poslanca Pfeiferja in tovarišev. Prosim gospoda zapisnikarja, da izvoli prečitati ta samostalni predlog.

Tajnik Pfeifer:

(bere: — liest:)

Samostalni predlog

poslanca V. Pfeiferja in tovarišev.

Visoki deželni zbor skleni:

Deželni odbor naj posreduje pri visoki c. kr. vladi, da centralna kontingentna komisija za obrtni davek pri razdelitvi prebitkov označenih v § 49. davčnega zakona dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, ozir jemblje (§ 54. davčnega zakona) na preobremenjeno kranjsko deželo, osobito na vinorodne pokrajine Črnomelj, Krško, Novomesto, Postojna.

V Ljubljani dne 7. aprila 1899.

V. Pfeifer.

J. Azman. Detela. Schweiger. Tom. Kajdiž. Zelen Josip. G. Jelovšek. Žitnik. Perdan. Klein. Šubic. Božič. Grasselli. Dr. D. Majaron. Dr. Papež. Dr. I. Tavčar. A. Kalan. Košak. F. Modic. Povše. Pakiž. Iv. Hribar. Višnikar. Murnik.“

Deželni glavar:

Končno je bil meni izročen samostalni predlog gospoda poslanca župana Ivana Hribarja in tovarišev. Prosim gospoda tajnika, da ga izvoli prečitati.

Tajnik Pfeifer:

(bere: — ličst:)

„Poslanca Ivana Hribarja in tovarišev
samostalni predlog
o ustanovitvi deželnega zaklada za melioracije in
javna dela.

Visoki deželni zbor skleni:

1. Da se vzdrži ravnovesje v budgetu in omogoči intenzivnejše delovanje v interesu deželne kulture, ustanovi se „Kranjski deželni zaklad za melioracije in javna dela.“ V ta namen se
2. pritrdi priloženemu načrtu zakona in
3. deželnemu odboru naroča, da mu preskrbi Najvišje odobrilo.

V Ljubljani, dne 11. aprila 1899.

Iv. Hribar.

Rechbach. Gabr. Jelovšek. C. Luckmann. Dr. D. Majaron. Božič. Lenarčič. I. Tavčar. Detela. Murnik. Barbo. Klein. Fr. Modic. Šubic. Dr. Papež. F. Ažman. Višnikar. V. Pfeifer. Schaffer. A. Košak. Povše. Žitnik. Langer. Liechtenberg. Loy. Zelen. Lenkh. Schweiger. Ulm. P. Pakiž. Grasselli.“

Deželni glavar:

Utemeljevanje teh samostalnih predlogov se bo primerno vrstilo v prihodnjih sejah deželnega zbora.

Preidimo na dnevni red in sicer, točka:

3. Priloga 42. Poročilo deželnega odbora o pozvedbah, katere so se vršile zaradi učiteljskega pokojninskega zaklada.

3. Beilage 42. Bericht des Landesausschusses über die in Angelegenheit des Lehrpensionsfondes gepflogenen Erhebungen.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 44. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predloži glavna bilanca Ljubljanskega mestnega loterijskega posojila z dotičnimi računskimi sklepi za leto 1897. in proračuna posojilnega in amortizacijskega zaklada za leto 1899.

4. Beilage 44. Bericht des Landesausschusses, womit die Hauptbilanz des Laibacher städtischen Lotterie-Anlehens nebst den einschlägigen Rechnungsabschlüssen für das

Jahr 1897 und die Vorschläge des Anlehens- und Amortisationsfondes für das Jahr 1899 vorgelegt werden.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Daljna točka je:

5. Ustno poročilo finančnega odseka o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1899. (k prilogi 20.) ter o dotičnih peticijah.

5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Lehrpensionsfondes für das Jahr 1899 (zur Beilage 20) und über die einschlägigen Petitionen.

Poročevalce Višnikar:

Visoka zbornica! Poročati mi je o proračunu učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1899. in o zadevajočih prošnjah, katere bom navajal pozneje pri posameznih poglavjih.

Iz predloge deželnega odbora je razvidno, da se predlagajo potrebsčine za leto 1899. v skupnem znesku 35.826 gld., pokritje pa v znesku 13.818 gld., tako da bi znašal primanjkljaj 22.008 gld. Finančni odsek je potrebsčino zvišal skupaj za 710 gld., tako da se primanjkljaj zviša na 22.718 gld. Potrebsčina za pokojninski zaklad je v prejšnjih letih naraščala od leta do leta za 700—800 gld., letos se je pa znižala skupaj za 942 gld., in sicer zaradi tega, ker znašajo 10% oziroma 2% odtegljeji za pokojninski zaklad za 3085 gld. več, kakor prejšnje leto. Iz tega je razvidno, da imajo upokojeni učitelji in drugo osebje nekaj pravice, da se jim tudi pokojnine nekoliko zboljšajo ali uredi. Upokojenih je 33 učiteljev in 6 učiteljic, torej skupaj učiteljev in učiteljic 39. Za te se predlaga skupna svota 17.234 gld. Iz izkaza je razvidno, da znaša največja pokojnina 1140 gld. in najnižja pri učiteljih 176 gld., pri učiteljicah pa 163 gld., ali da znaša povprečna pokojnina 442 gld. Učiteljskih vdov je sedaj 48, za katere se predlaga 9721 gld., ali povprečno na vdovo 202 gld. Najmanjša pokojnina vdove znaša 30 gld., največja pa 313 gld.

Vzgojnine dobiva 66 sirot, za katere predlaga deželni odbor svoto 1888 gld. Najmanjša vzgojnina znaša 15 gld., najvišja pa 71 gld. 66 kr.

Potreba uredbe pokojninskega zakona se je že večkrat povdarjala ne samo v finančnem odseku, ampak je bila pripoznana tudi v visoki zbornici, toda o tej zadevi bo v kratkem prilika govoriti, ko se bo reševalo poročilo deželnega odbora o prilogi 42. Za sedaj torej finančni odsek ne predlaga nikake spremembe pokojninskega zakona.

Po teh splošnih opazkah predlagam, da se preide v nadrobno razpravo.

Deželni glavar:

Želi kdo besede v splošni razpravi?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, smatram, da visoka zbornica pritrjuje temu, da se prestopi v nadrobno razpravo.

Prosim, gospod poročevalec!

Poročevalec Višnikar:

Pri I. poglavju, pokojnine za učitelje in učiteljice, predlaga deželni odbor svoto 19.234 gld. Pri tem poglavju imam poročati o nekaterih prošnjah in sicer prva prošnja je upokojenega učitelja Leopolda Pegana iz Prečne, ki prosi, da se mu pokojnina 243 gld. 75 kr. kolikor mogoče zviša. Služboval je vsega skupaj provizorično 18 let in sicer deloma na Goriškem, potem pa definitivno tudi okroglo 18 let, vsega skupaj tedaj 36 let. Upokojen je bil koncem julija 1898. in je dobil od svoje tedanje plače 650 gld. samo $\frac{3}{8}$, to je toliko, kakor da bi bil služil 15 let. Mož je res silno siromašen, ima 11 otrok in ženo. V pokoj je moral iti zaradi slabih oči, ker vidi tako slabo, da je do malega oslepel. Finančni odsek je bil vsled tega soglasnega mnenja, da se mu zviša pokojnina 243 gld., katera očividno ne zadošča najskromnejšim zahtevam za vzdrževanje 13 oseb. Čast mi je torej predlagati v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Vpokojenemu učitelju Leopoldu Peganu se vsled sklepa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 13. marcija 1898 št. 3455 ex 1897 priznana pokojnina letnih 243 gld. 75 kr. poviša na 400 gld. od 1. avgusta 1898. leta pričenši.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Druga prošnja je učitelja Franca Češnika iz Schäfleina, sedaj v Črnomlju. On prosi, da se mu pokojnina 195 gld. zviša. Imel je plače 520 gld. in se mu je odmerila tudi pokojnina s $\frac{3}{8}$ v znesku 195 gld. Služboval je najprvo v Črnomlju 8 let 5 mesecev, potem na Koroškem 5 let 5 mesecev in naposled na Kranjskem zopet 16 let in nekoliko mesecev. Prekinil je službo večkrat zaradi bolezni. Učitelj Češnik ima več pohvalnih spričeval, iz katerih je razvidno, da bi službe ne bil prekinil in da bi bil nepretrgano služil, ako bi ga ne bila bolezen zadržala. Njegova bolehnost in siromaštvo sta dokazana po spričevalih in njegovo prošnjo podpira tudi šolsko oblastvo. Zato tudi finančni odsek predlaga, da naj se mu pičla pokojnina 195 gld. nekoliko poviša, in sicer za 105 gld., tako da bi dobival vsega skupaj 300 gld.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Francetu Češniku, učitelju v pokoju v Črnomlju, se vsled sklepa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 16. septembra 1897, št. 1229 priznana pokojnina letnih 195 gld. od 1. januarja 1899 pričenši zviša na 300 gld.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalje prosi učitelj Janez Dolinar, sedaj pomožni učitelj na Selu pri Dobrničah, da se mu prizna polna pokojnina v znesku 620 gld. Služil je 33 let in ima pokojnino $\frac{6}{8}$ v znesku 465 gld. Star je 70 let, je pohvalno služboval in še sedaj slušbuje na šoli na Selu, kjer dobiva za učiteljevanje remuneracijo 24 gld. Ker je pa že tako star in nezmožen za službo, mu bo odšla dotična remuneracija in zato predlaga finančni odsek, da se tudi njemu pokojnina 465 gld. nekoliko zviša in sicer za 35 gld.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Janezu Dolinar, sedaj pomožni učitelj na Selu, se njegova normalna pokojnina letnih 465 gld. poviša na 500 gld. s 1. januarjem 1899. leta pričenši.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Jozefa Peruci, vpokojenega nadučitelja hči na Vačah, prosi, da se njenemu očetu zviša pokojnina letnih 315 gld., ali da se mu nakloni kaka podpora za vzdrževanje. Med tem časom je upokojeni učitelj Peruci že umrl. Tej prošnji se že zaradi tega ne more ustreči, dalje pa tudi zato ne, ker je prošnja bila vložena neposredno pri deželnem zboru, ne pa pri šolskem oblastvu, kar bi se bilo moralo zgoditi vsled znanega deželnozborskega sklepa.

Finančni odsek torej predlaga:

„Visoki deželni zbor skleni:

Prošnji Jozefe Peruci za podporo odnosno za povišanje pokojnine vpokojenega nadučitelja Franceta Peruci se ne ustreza.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalje je prošnja Ivana Pregelja, bivšega učitelja, sedaj v Št. Lorencu pri Celju. On prosi, da se mu dovoli milostna pokojnina. Prositelj je dobil v času, ko je služboval, več ukorov ter je bil kazenskim potom premeščen. V obče je bilo njegovo obnašanje tako, da se ne more nanj ozirati. Navzlic mnogim opominom in ukorom živel je nadalje tako, da se je moral odsloviti. Sklicuje se sicer tudi na otroke, ki so nedolžni pri tem, ali za svoje otroke ne prosi podpore, sicer sta pa dva bila sprejeta v tukajšnjo sirotišnico. Ker tudi ni garancije, da bi on, ako bi se mu tudi naklonila kaka podpora, jo res porabil za otroke, finančni odsek ne more predlagati, da se mu dovoli milostna pokojnina.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Prošnji bivšega učitelja Ivana Pregelja za podelitev milostne pokojnine se ne more ustreči.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Vsa potrebščina za pokojnine učiteljev znaša torej po storjenih sklepih 19.595 gld. in predlagam, da se ta znesek potrdi.

(Obvelja. — Angenommen.)

Pokojnine za učiteljske vdove in sirote se predlagajo po deželnem odboru v skupni svoti 11.084 gld. Tudi pri tem poglavju moramo rešiti nekatere prošnje.

Tu je prva prošnja učiteljske vdove Felicitas Kokalj, katera prosi, da se jej zviša pokojnina 313 gld. 33 kr. in vzgojnine za njene tri hčerke, ki dobivajo po 52 gld. 23 kr. Vdova učitelja Kokalja je dobila pokojnino $\frac{1}{3}$ njegove plače in za tri otroke pa vzgojnine 156 gld., tako da ima vsega skupaj 470 gld. Mož njen je imel plače vsega skupaj 940 gld. in dne 1. oktobra 1898 dobil bi bil že 5. petletnico v znesku 60 gld. in gotovo bi bil prišel tudi v I. plačilni razred, ako bi bil živel še nekoliko mesecev.

Finančni odsek se je oziral na te okolščine in dalje na to, da je bil učitelj Kokalj vzoren učitelj in predlaga zmerno povišanje pokojnine za vdovo in vzgojnin za sirote in sicer za vdovo za 43 gld., za otroke pa od 52 gld. na 60 gld.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka :

„Visoki deželni zbor skleni :

Učiteljski vdovi Felicitas Kokalj se dovoljuje od 1. januarija 1899. leta počenši pokojnina letnih 360 gld., njenim ned. hčeram Štefaniji, Felicitas in Frideriki Kokalj pa vzgojnine po 60 gld. na leto.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Učiteljska vdova Marija Koller v Ljubljani prosi, da se jej zviša pokojnina 230 gld. Dokazano je, da je res ubožna, da nima nikakega premoženja in da je tudi bolehn. Ona trdi, da z 230 gld. ne more izhajati in da bi bil njen mož, ako bi bil še nekoliko mesecev živel, prišel v II. plačilni razred in da bi njena pokojnina poteni tudi višja bila.

Finančni odsek predlaga, da se jej pokojnina 230 gld. zviša za 10 gld., torej da se jej da okrožena svota 240 gld. in da se za njenega sina Richarda, ki je sedaj v 5. razredu realke, zviša vzgojnine 40 gld. na 60 gld., katera mu pristojna po zakonu do izvršenega 18. leta.

Predlagam torej :

„Visoki deželni zbor skleni :

Učiteljski vdovi Mariji Koller se dovoljuje s 1. januarijem 1899. leta pričnši pokojnina letnih 240 gld. — njenemu sinu Richardu Koller pa vzgojnine letnih 60 gld.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Učiteljska vdova Leopoldina Cebin v Ljubljani prosi, da se jej pokojnina letnih 230 gld. primerno zviša. Ima 2 hčeri, ki imata vzgojnine po 57 gld. 57 kr. Finančni odsek predlaga, da se, kakor prejšnji vdovi, tudi njej zviša pokojnina na 240 gld., njeni hčerki Albini pa vzgojnine od 57 gld. 57 kr. na 60 gld., torej samo za 2 gld. 50 kr.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka :

„Visoki deželni zbor skleni :

Učiteljski vdovi Leopoldini Cebin se dovoljuje od 1. januarija 1899 pričnši pokojnina letnih 240 gld. — njeni hčeri Albini Cebin pa vzgojnine letnih 60 gld.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Učiteljska vdova Ivana Grm prosi, da se jej poviša pokojnina letnih 216 gld. 66 kr. Prošnja je vložena neposredno pri deželnem zboru, finančni odsek že zaradi tega z ozirom na deželnozborski sklep z dne 9. januarija 1896, po katerem se morajo take prošnje vlagati potom šolskih oblasti, predlaga, da se prošnja odkloni.

Prosim torej, da visoki zbor sklene sledeči predlog :

„Visoki deželni zbor skleni :

Prošnji učiteljske vdove Ivane Grm za miloščino oziroma zvišanje pokojnine letnih 216 gld. 66 kr. se ne ustreza, ker se morajo take prošnje v zmislu deželnozborske resolucije z dne 9. januarija 1896 vlagati potom c. kr. deželnega šolskega oblastva.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalje prosi Terezija Knific, vdova nadučitelja v Stari Loki, da se jej zviša pokojnina 250 gld. Terezija Knific je stara 74 let, ter pravi, da si ne more ničesar prislužiti in da ne more živeti s to pokojnino.

Ako se pa oziramo na to, da je to že precejšnja pokojnina za tako staro ženico, ki nima za nikogar skrbeti, ako se nadalje uvažuje, da ima sina, ki je učitelj v Trsteniku in ima 720 gld. skupne plače in prosto stanovanje, in da bi se, ako je res v potrebi, tudi lahko k njemu preselila, pridemo do sklepa, da vendar ni tako potrebna in da se imamo ozirati na druge veliko bolj potrebne vdove in sirote.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka :

„Visoki deželni zbor skleni :

Prošnji učiteljske vdove Terezije Knific za povišanje pokojnine 250 gld. se ne more ustreči.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Učiteljska vdova Ana Kmet, sedaj v Mariboru, prosi, da se jej zviša pokojnina letnih 213 gld. 33 kr. in vzgojnine za njenih 6 otrok, ki imajo vsak po 20 gld. na leto. Te vzgojnine so se že zvišale vsled deželnozborskega sklepa z leta 1897. Finančni odsek je mnenja, da razmere te vdove in njenih otrok, od katerih so nekateri že preskrbljeni, vendar niso take, da bi se mogla tudi njej pokojnina zvišati. Ozirati pa se je na njenega sina Miho, ki je sedaj v 8. šoli in kateremu naj bi se nekoliko podpore dalo, da se more izsolati.

Predlaga se torej, da se njena prošnja glede pokojnine odkloni, podaljša pa vzgojnine za Miho Kmeta v znesku 20 gld.

Predlagam tedaj v imenu finančnega odseka :

„Visoki deželni zbor skleni :

Pokojnega učitelja Vinko Kmeta sinu Mihi Kmet se podaljša vzgojnine letnih 20 gld. do njegovega 24. leta, to je do konca septembra 1902. l. s pogojem, da redno nadaljuje svoje studije.

Nasprotno se pa prošnji učiteljske vdove Ane Kmet v Mariboru za zvišanje pokojnine 213 gld. 33 kr. ne more ustreči.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Pokojnine za učiteljske vdove in sirote znašajo torej po sprejetih predlogih skupaj 11.147 gld. in prošim, da se ta postavka sprejme.

(Obvelja. — Angenommen.)

Za vzgojnine predlaga deželni odbor skupno svoto 2288 gld. Pri tem poglavju se zvišajo vzgojnine po že storjenih sklepih pri sirotah učitelja Kokalja za 23 gld. 34 kr., pri Rihardu Koller za 20 gld., pri Albini Cebin za 2 gld. 50 kr. in pri Mihi Kmet za 20 gld., skupaj torej za 66 gld.

Skupna svota za vzgojnine se predlaga torej v znesku 2354 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

Miloščine se predlagajo v znesku 2238 gld. Tudi pri tem poglavju je rešiti več prošenj.

Filomena Vidmar, vdova meščanskega učitelja v Krškem, sedaj v Gradcu, prosi, da se jej podaljša in poviša miloščina letnih 120 gld. Gledé njene prošnje za povišanje te miloščine 120 gld. je finančni odsek mnenja, da se tej zahtevi ne more ustreči z ozirom na to, da je bil njen mož samo eno leto definitivni meščanski učitelj.

Predlaga se torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Meščanskega učitelja vdovi Filomeni Vidmar se podaljša dosedanja miloščina letnih 120 gld. za naslednja tri leta 1899, 1900 in 1901.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalje imamo prošnjo učiteljske vdove Frančiške Simončič. Njen mož Anton Simončič je dne 5. decembra 1897 umrl ter njegova vdova dosedaj ni dobila nobene pokojnine. On je služil skupaj 13 let in sicer definitivno 9 let, tako da vdovi po zakonu ne pristojata normalna pokojnina. Manjkalo mu je samo dobrih 11 mesecev. Vdova je prejela samo 130 gld. odpravnine. Ubožna je in tudi bolehnata, kakor potrjuje spričevalo.

Finančni odsek predlaga, kakor pri drugih takih razmerah, da se tudi tej prosilki dovoli miloščina letnih 100 gld. in sicer za sedaj za tri leta.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski vdovi Frančiški Simončič v Ilirski Bistrici se dovoljuje iz učiteljskega pokojninskega zaklada miloščina letnih 100 gld. za leto 1899., 1900. in 1901.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalje imamo prošnjo Marije Praprotnik, sirote ravnatelja Andreja Praprotnika. Mariji Praprotnik se je že v prejšnjih letih dovolila miloščina letnih 120 gld. Uvažujoč velike zasluge njenega očeta in tudi ubožnost in siromašnost njeno tudi sedaj predlaga finančni odsek, da se jej podaljša miloščina letnih 120 gld. za tri leta.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Mariji Praprotnik, siroti šolskega ravnatelja Andreja Praprotnik v Ljubljani, se vsled sklepa

9. januarija 1896 dovoljena miloščina letnih 120 gld. podaljša za leta 1899., 1900 in 1901.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Dalje mi je poročati o prošnji Matilde Kokalj, učiteljske vdove v Kranju, katera prosi izredne dosmrtné pokojnine. Dobivala je dosedaj 100 gld. miloščine. Njen mož je služboval kot učitelj 9 let in 4 mesece, pri vojakih je bil 7 let in 3 mesece. Seveda vojaška leta se učitelju ne morejo vračunati v pokojnino, vendar pa je pravično, ako se tudi na to nekoliko ozira. Dosedanja miloščina 100 gld. je za življenje v Kranju jako pičla in vsled tega predlaga finančni odsek, da se ta miloščina zmerno zviša za 20 gld., to je na 120 gld.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski vdovi Matildi Kokalj v Kranju se dovoljuje miloščina letnih 120 gld. za leta 1899., 1900. in 1901.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Pomožni učitelj Matija Hiti prosi, da se mu vsled sklepa visokega deželnega zbora z dne 10. februarja 1897 dovoljena milostna pokojnina letnih 180 gld. zviša. Hiti je že 79 let star, bil je 56 let pomožni učitelj — poslednjič v Steinwandu — in je s tem tudi omogočil, da je bila sploh tam kaka šola. On ni izučen učitelj, je pa vendar pohvalno kar dokazuje več spričeval, in je poučeval marljivo in uspešno.

Finančni odsek priznava njegovo res požrtvovalno delovanje in predlaga, da se mu milostna pokojnina letnih 180 gld. zviša za 60 gld., torej na 240 gld., tako, da bo imel vsak mesec 20 gld. (Poslanec Pakiz: — Abgeordneter Pafiz: Dobro!).

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Bivšemu pomožnemu učitelju Matiji Hiti v Steinwandu se vsled sklepa dne 10. februarja 1897 dovoljena milostna pokojnina letnih 180 gld. od 1. januarija 1899. leta pričenši zviša na 240 gld. na leto.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Učiteljska sirota Marija Sadar v Škofji Loki prosi, da bi se jej podaljšala miloščina letnih 60 gld. Stara je 22 let in po zdravniškem spričevalu bolehnata. Tudi županstvo in župnik v Škofji Loki priporočata to prošnjo.

Finančni odsek predlaga, da se za sedaj, dokler se razmere ne izboljšajo, podaljša tej siroti prej dovoljena miloščina še za daljna 3 leta.

Predlagam torej:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski siroti Mariji Sadar v Škofji Loki se že dovoljena miloščina letnih 60 gld. podaljša za leto 1899., 1900. in 1901.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Učiteljska vdova Marija Novak v Metliki prosi, da se jej podaljša miloščina letnih 60 gld.

Prositeljica je brez premoženja, bolehná in hroma in tudi glede nje predlaga finančni odsek, da se jej dosedanja miloščina letnih 60 gld. podaljša za daljna tri leta.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski vdovi Mariji Novak v Metliki se podaljša miloščina letnih 60 gld. za leta 1899., 1900. in 1901.“

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Učiteljska sirota Ivana Vrančič, hči bivšega učitelja Jerneja Vrančiča prosi, da se jej dosedanja miloščina letnih 60 gld. zviša in redno dovoli. Ivana Vrančič je prav slabotna in bolehná ženska, ima posebno slabe oči, tako da se jej je težko preživeti z delom ali šivanjem. Tudi deželni šolski svet predlaga, da se jej dosedanja miloščina podaljša. Finančni odsek je sklenil, da naj se jej ta miloščina z ozirom na njeno revščino in bolezen podaljša za 5 let.

Prosim torej:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski siroti Ivani Vrančič se dosedanja miloščina letnih 60 gld. podaljša za leta 1899. do konca 1903. leta.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Učiteljske sirote Karolina, Ana in Alojzija Malenšek v Ljubljani prosijo, da se jim podaljšajo miloščine letnih 50 gld. Stare so že od 64—72 let, bolehné, ubožné i. t. d. Finančni odsek je mnenja, da ravno pri teh sirotah ni pričakovati, da bi se njih okoliščine in razmere zboljšale in da naj bi se jim ta miloščina, katere se jim ne bo več moglo odtegniti, dovolila do njihove smrti.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljskim sirotam Karolini, Ani in Alojziji Malenšek se dovoljuje dosmrtna miloščina za vsako po 50 gld. na leto.“

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Učiteljska vdova Helena Čuk prosi, da bi se jej podaljšala miloščina letnih 100 gld. Njen mož je umrl leta 1886. in zapustil 6 otrok, za katere sedaj ničesar ne dobiva. Finančni odsek tukaj predlaga, da se prosilki z ozirom na njeno rodbino in njene neugodne razmere dovoli ta milostna pokojnina do njene smrti.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski vdovi Heleni Čuk se podaljša dosedanja miloščina letnih 100 gld. do njeni smrti.“

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Končno mi je poročati še o prošnji učiteljske vdove Karoline Hočevnar v Črnomlju. Ona prosi, da se jej zviša milostna pokojnina letnih 60 gld. in da se jej podaljša. Stara je 57 let in bolehná — boleha namreč na kroničnem pljučnem kataru. — Dalje ima vzdrževati sina Kuno Hočevnarja, ki je sedaj filozof. Prošnjo podpira in pri-

poroča tudi deželni šolski svet, posebno zato, ker mora prosilka vzdrževati sina na vseučilišču.

Finančni odsek se je prepričal, da je res vredna podpore ter predlaga:

„Visoki deželni zbor skleni:

Učiteljski vdovi Karolini Hočevnar v Črnomlju se njena miloščina letnih 60 gld. poviša na 100 gld. od 1. januarja 1899 pričenši za tri leta, to je za 1899., 1900. in 1901.“

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Predlog se stavi zato za ta čas, ker je upati, da bo v teh letih njen sin dovršil svoje študije in da bo pozneje ložje izhajala.

Prosim, da se ravnokar prečitani predlog sprejme.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Po deželnem odboru nasvetovane miloščine v znesku 2238 gld. se vsled teh sklepov zvišajo za 220 gld., tako da se predlagajo v skupnem znesku 2458 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Glede odpravnin se ne predlaga nikaka sprememba, ter naj se blagovolijo sprejeti s svoto 794 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Ravnokar se predlaga potrebščina za pogrebne v znesku 138 gld., kakor jo predlaga deželni odbor.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Za uradne in pisarniške potrebščine se predlaga nespremenjeno 50 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Vsa potrebščina znaša torej 36.536 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Pri pokritji ne predlaga finančni odsek nikakih sprememb.

Presežek gospodarjenja z zalogo šolskih knjig se predlaga v znesku 895 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Pri šolskih globah se predlaga 1007 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

10% in 20% odtegljeji za pokojninski zaklad se predlagajo v znesku 10.420 gld., torej precej višje, kakor lansko leto, to pa vsled tega, ker ti odtegljeji naravno več znašajo vsled regulacije učiteljskih plač. Za leto 1898. se je bilo predlagalo samo 7335 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Obresti glavnice znašajo 1346 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Končno se proračunava pokritje pri povrnjenih troških v znesku 150 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Skupno pokritje znaša torej 13.818 gld.

(Obvelja. — *Angenommen.*)

Ako se to pokritje odšteje od skupne potrebščine znašajoče 36.536 gld., se kaže primanjkljaj v znesku 22.718 gld.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

Proračun učiteljskega pokojninskega zaklada za leto 1899. se odobruje:

s potrebščino 36.536 gld. — kr.
in s pokritjem 13.818 „ — „

tedaj s primanjkljajem v znesku 22.718 gld. — kr.
kateri je pokriti iz deželnega zaklada.“

Deželni glavar:

Gospodje poslanci, ki pritrjujejo končnemu predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto in s tem je rešena 5. točka dnevnega reda.

Na vrsto pride točka

6. Ustno poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada za leto 1897. (k prilogi 25.).

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Landesfondes für das Jahr 1897 (zur Beilage 25.).

Poročevalce Hribar:

Visoki deželni zbor! Proti navadi, ki je vladala dosedaj v tej zbornici, bom danes o poročilu deželnega odbora gledé računskega sklepa deželnega zaklada in razkaza imovine za leto 1897. poročal nenavadno kratko. Odločil sem se za to zaradi tega, ker se bo o vseh stvareh, ki bi se pri računskem sklepu omeniti zamogle, govorilo obširno — in morebiti jako obširno — pri proračunu deželnega zaklada za leto 1899. Omejil se bom torej za danes samo na nekatere opombe, katerih človek končno zamolčati ne more, ako si ogleda številke prihodkov in stroškov v predležečem računskem zaključku.

Pred vsem moram tukaj visoko zbornico opozoriti na to, da se je pri prikladah na direktne davke za celih 52.294 gld. 99 $\frac{1}{2}$ kr. prejelo manj, kakor je bilo proračunjenega. To se bo vsakemu takoj na prvi mah zdelo nekako čudno, ker je skoraj neverjetno, da bi se bil visoki deželni zbor in da bi se bilo tudi deželno knjigovodstvo tako zelo prevarilo, ko je sestavljalo proračun deželnega zaklada za leto 1897., da bi bilo končno pri faktičnih uspehih moglo priti do takega razločka. Stvar je pa čisto jednostavna. Pojasniti se da s tem, da se je deželno knjigovodstvo — kajti finančni odsek in deželni zbor končno nimata prilike, vsako posamezno postavko natančno pregledati — ko je sestavljalo leta 1896. proračun za leto 1897., precej vrezalo. Ono je namreč popolnoma izpustilo znesek davčnih odpisov po triletni povprečni dobi in ta znaša 18.851 gld. Pri tem je tudi prezrlo, da je visoki deželni zbor bil sklenil, da se ima onim hišam v Ljubljani, ki so

vsled potresa bile porušene in so se na novo sezidale ali popravile, odpisati deželna priklada na davek. Tudi s tem odpisom deželno knjigovodstvo ni računilo, bržkone zaradi tega ne, ker je v naglici sestavljalo proračun za l. 1897. Od tod je pa prišlo, da se je pri prikladah na direktne davke 52.294 gld. 99 $\frac{1}{2}$ kr. manj prejelo, kakor je bilo proračunjeno. Vsled tega je sodba o računskem sklepu za leto 1897., ako se primerja ta računski sklep s proračunom za isto leto ali pa tudi z računskim sklepom za leto 1896., dokaj neugodnejša.

Dalje je omeniti, da se je pa veliko več prejelo, kakor se je bilo proračunilo pri prikladi na užitnino, potem pri samostojni nakladi na porabo žganih opojnih tekočin in pa pri nakladi na pivo. Vsi ti precej visoki zneski so pa v letnem poročilu pojasnjeni, katero si je gotovo že vsak gospod poslanec ogledal ter si svojo sodbo napravil, tako da mi ni treba o tem obširneje govoriti.

Če se potem po drugih številkah prihodkov in stroškov ozremo, je opozoriti zlasti na nekatere svote, ki se pri IV. poglavju dohodkov izkazujejo z veliko večjimi uspehi, kakor se je bilo pričakovalo, in na nekatere svote, ki se pri poglavjih IV., VIII. in IX. stroškov tudi izkazujejo z veliko večjimi svotami, kakor se je bilo proračunilo. Te postavke je pojasniti s tem, da so se pri izdatkih porabili nekateri krediti prejšnjih let, katere je bil deželni zbor podaljšal; pri prihodkih pa vzeli na tekoči račun prispevki vlade in interesentov za razna dela, ki so se izvrševala l. 1897. Ako bi o tem še kaj posebnega imel omeniti, bi bilo to, da bi deželnemu odboru priporočal, naj v prihodnje, če pri kakšni postavki najde kak prihranek, ne izda tega prihranka brez dovoljenja deželnega zbora pri kaki drugi postavki. Tako se je na pr. pri stroških za vzdrževanje in grajenje deželnih cest in mostov — kar je gotovo vse hvale vredno in kar z veseljem pozdravljam — prihranilo 3973 gld. 95 $\frac{1}{2}$ kr., na drugi strani pa se je pri poglavju IV., naslovu 1., št. 4. pri vračilu preveč izplačanih zalog za deželne ceste od okrajnih cestnih odborov, ki oskrbujejo te ceste, več prejelo 5074 gld. 03 $\frac{1}{2}$ kr. Torej se je vsega skupaj prihranilo 9047 gld. 99 kr. in deželni odbor ni imel nujnejše potrebe in nujnejšega dela, kakor da je od te svote, katera bi bila prav prišla pri deželnem gospodarstvu, kakor vse, kar se prihrani, 2555 gld. 69 kr. več dovolil za podpore za vzdrževanje okrajnih cest, kakor je bil od visokega deželnega zbora pooblaščen. To se finančnemu odseku ni zdelo pravilno. Naglašalo se je namreč, da sme deželni odbor samo tiste izdatke napraviti, za katere ima pooblastilo deželnega zbora in da sme prihranke samo pri tistih točkah, kjer mu je dovoljen virement, porabiti za druge namene.

Še jedna opomba, katero imam napraviti v imenu finančnega odseka, je ta, da so obresti pri aktivnih glavnicaah bile veliko manjše, kakor je bilo proračunjeno; da se je pa na drugi strani tudi od pasivnih glavnica plačalo veliko manj obresti, kakor je bilo proračunjeno, in sicer zaradi tega, ker je deželni odbor od 3% posojila, katero je bil prejel od države, znesek 362.666 gld. porabil za to, da je

deloma poplačal svoj dolg pri kranjski hranilnici, ki znaša čez $\frac{1}{2}$ milijona. Zato mu je 3% državno posojilo, o katerem se je bilo mislilo, da se bo celo takoj naložilo, doneslo manj dohodkov od naložitve, na drugi strani pa je bilo tudi manjše obresti plačati od posojila kranjske hranilnici.

Končna pripomba bi bila sledeča. Iz tega računskega sklepa in iz prejšnjih je razvidno, da računi deželno knjigovodstvo kredite iz prejšnjih let, katere je porabil deželni odbor v tekočem letu, med tekočimi uspehi, tako da je s tem popolnoma onemogočeno finančnemu odseku in visoki zbornici, da bi si pravo sliko napravila o gospodarjenju dotičnega leta. Če se izdatki na račun v prejšnjih letih dovoljenih kreditov zaračunavajo med tekočimi uspehi, potem je absolutno nemogoče, da bi si gospodje poslanci v primeri s proračunom za dotično leto napravili pravi pojem o tem, koliko se je več prihranilo ali izdalo, kakor je bilo proračunjeno. Zato se finančnemu odseku zdi potrebno, da se v računskih sklepe deželnega zaklada uvrsti nova rubrika, v kateri se bo v prihodnje izkazavalo, koliko se je za ta ali oni namen od visokega deželnega zbora v prejšnjih letih bilo dovolilo in podaljšalo kredita, da bo na ta način mogoče izdatke primerjati s temi krediti in s proračunom za dotično leto.

Po teh pojasnilih — ker gledé razkaza skupne imovine deželnega zaklada koncem 1897., v katerem so številke čisto jasne in se da jedna drugi primerjati s stanjem prejšnjega leta, ni ničesar omeniti — predlagam v imenu finančnega odseka:

„Visoki deželni zbor skleni:

1.) Deželnega zaklada računski sklep za leto 1897. s skupnimi prejemki . . . 2,142.458 gld. 04 kr.
in skupnimi izdatki . . . 2,224.701 „ 01 „
tedaj z nedostalkom . . . 82.242 gld. 97 kr.
se odobri.

2.) Razkaz skupne imovine konci leta 1897.:
z aktivni 2,788.857 gld. 78 $\frac{1}{2}$ kr.
in pasivi 882.953 „ — „
tedaj s čisto imovino . . . 1,905.904 gld. 78 $\frac{1}{2}$ kr.
vzame se na znanje.

3.) Ker se ne dobi nikdar prava slika o gospodarjenju, ako se izdatki na račun podaljšanih kreditov upisujejo med faktični uspeh, ki se ima primerjati s proračunom, naroča se deželnemu odboru, da v bodoče izdatke na račun podaljšanih kreditov iz prejšnjih let pri računskih sklepih deželnega zaklada izkazuje v posebni koloni.“

Deželni glavar:

Otvorjam splošno razpravo. Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prestopimo v nadrobno razpravo. Prosim gospoda poročevalca, da izvoli prečitati prvi predlog finančnega odseka.

Poročevalec Hribar:

(bere: — liešt:)

„Visoki deželni zbor skleni:

1. Deželnega zaklada računski sklep za l. 1897
s skupnimi prejemki 2,142.458 gld. 04 kr.
in skupnimi izdatki 2,224.701 „ 01 „
tedaj z nedostalkom 82.242 gld. 97 kr.
se odobri.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto. Prosim prečitati drugi predlog.

Poročevalec Hribar:

(bere: — liešt:)

„2. Razkaz skupne imovine konci leta 1897.
z aktivni 2,788.857 gld. 78 $\frac{1}{2}$ kr.
in pasivi 882.953 „ — „
tedaj s čisto imovino . . . 1,905.904 gld. 78 $\frac{1}{2}$ kr.
vzame se na znanje.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje, ki so za ta predlog, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto. Gospod poročevalec izvoli prečitati tretji predlog.

Poročevalec Hribar:

(bere: — liešt:)

„3. Ker se ne dobi nikdar prava slika o gospodarjenju, ako se izdatki na račun podaljšanih kreditov upisujejo med faktični uspeh, ki se ima primerjati s proračunom, naroča se deželnemu odboru, da v bodoče izdatke na račun podaljšanih kreditov iz prejšnjih let pri računskih sklepih deželnega zaklada izkazuje v posebni koloni.“

**Landeshauptmann - Stellvertreter
Freiherr v. Liechtenberg:**

(prevzame predsedništvo — den Vorsitz übernehmend)

Zu Punkt 3 der Anträge des Finanzausschusses hat sich der Herr Landeshauptmann von Detela zum Worte gemeldet.

Deželni glavar:

(s poslanskega sedeža: — vom Abgeordnetenſitze aus:)

Visoki deželni zbor! Oglasil sem se k besedi vsled opazke gospoda poročevalca, da je deželni

odbor pri poglavju IX. izdatno prekoračil dovoljeni mu kredit.

Gotovo je dolžnost poročevalca finančnega odseka, da tako prekoračenje tukaj označi, da ima visoki deželni zbor priliko o tem razsojati, ravnotako pa ima deželni odbor dolžnost, da se opraviči, in to ravno hočem storiti:

Častiti gospod poročevalec je priznaval, da so se pri nekaterih točkah izdatni zneski prihranili — tako zlasti pri deželnih cestah znesek 3973 gld. 95¹/₂ kr. in to ravno kaže, da se je pri deželnih cestah dobro in varčno gospodarilo. Gospod poročevalec pa je izrazil mnenje, da deželni odbor ni imel nič nujnejšega, nego da je to, kar se je tukaj prihranilo, izdal zopet za druge namene, zlasti za podpore čestnim odborom in za občinske ceste. Gotovo je, da se deželni odbor mora držati dovoljenih kreditov, ali skušnja uči, da se ne pri državnem proračunu, kakor tudi pri vseh deželnih proračunih pri posameznih točkah včasih vsekako morajo prekoračiti dotični krediti in to velja zlasti pri cestah; kajti noben cestni odbor ne more tako gotov proračun sestaviti, da bi mogel reči, da se ne bo prekoračil, ker je to odvisno od vremenskih sil, od deževja, snega itd. Če pridejo povodnji, ali če je po zimi jako veliko snega, se lahko zgodi, da se za popravo cest oziroma za odpravljanje snega štirikrat, petkrat toliko potrosi, kakor se je bilo proračunilo, tako da pride cestni odbor v položaj, da mu naenkrat sredstev primanjkuje. Ravno tisto je, če se vsled nalivov podrejo mostovi, podporni zidovi i. t. d. Cestni odbor nima sredstev na razpolaganje, da bi jih popravil in se obrne do deželnega odbora, in ta mora tukaj pomagati, ker je potreba nujna in se ne more čakati, da se snide visoki deželni zbor, ki bi šele potrebno podporo dovolil. (Poslanec Jelovšek: — Abgeordneter Jelovšek: „Res je!“)

Kakor je iz računskega sklepa razvidno, se je prekoračil kredit zlasti pri podporah za cestne odbore in občinske ceste. Tukaj pa moram opozoriti, da se to prekoračenje da že s tem opravičiti, da so med dotičnimi izdatki tudi taki, ki so bili že prej od deželnega zbora dovoljeni, da se je pa prezrlo, zadevne kredite podaljšati. Dotični krediti niso torej bili postavljeni v proračunu, ampak končno je deželni odbor te zneske vendar moral izplačati, ker so bili že dovoljeni od deželnega zbora. Tu se nahajajo dalje podpore cestnim odborom. Podpore so se dale in sicer Ribniškemu cestnemu odboru 1000 gld., Velikolaškemu 1000 gld., Črnomaljskemu 1000 gld. in Ložkemu 1000 gld. Jaz mislim, da mi bodo vsi gospodje poslanci pritrdili, da se je tu dala podpora le takim cestnim odborom, ki so podpore skrajno potrebni. Dala se jim pa podpora ni zato, ker smo drugod kaj prihranili, ampak dale so se jim podpore, predno je deželni odbor še sploh vedel, da se bo pri drugih točkah kaj prihranilo. Šele po računskem sklepu smo izvedeli, da se je pri tej ali oni točki toliko in toliko prihranilo; dotični cestni odbori so pa zdavno pred dobili dotične podpore. Dobili so jih pa samo zato, ker so jih bili skrajno potrebni. Ribniški cestni okraj ima vsako leto — če se ne motim — 32⁹/₁₀ priklado in še ne izhaja. To je torej gotovo slučaj,

da mora deželni odbor pomagati. Ali pogledjmo Velikolaški okraj. Ta cestni okraj ima samo 11.000 gld. predpisanega davka, cest pa toliko, da mora 25⁹/₁₀ do 30⁹/₁₀ priklado skleniti, da pokrije le najnujnejše potrebe. Tu mora torej deželni odbor pomagati. O Črnomaljskem okraju še govoril ne bom. Gospodje poslanci sami zmerom naglašajo, da je najsiromašnejši, Zadolžen je; tudi deželi dolžuje okoli 3000 gld., priklade pa je imel lansko leto 25⁹/₁₀. Da bi si še večjo naložil, se ne more zahtevati, ker je vsled trtne uši prebivalstvo res sila osiromašeno. Torej mislim, da je podpora 1000 gld. tudi tu bila popolnoma na mestu. Kar se pa tiče cestnega okraja Ložkega, opozarjam na to, da se mu je dala podpora 1000 gld. vsled sklepa visoke zbornice z dne 5. marca 1897 in torej ni treba opravičevati se deželnemu odboru, zakaj se je temu okraju dala podpora.

So pa še drugi taki zneski, ki so se morali izplačati vsled sklepov deželnega zbora. Tako se je okrajnemu cestnemu odboru Kamniškemu dala podpora 726 gld. za most pri Domžalah. To je bil sklep deželnega zbora; napačno je bilo le to, da se ta svota ni postavila bila v proračun. Ravnotako se je izplačala za cesto Radeče-Močilno-Podkraj podpora 800 gld. vsled sklepa visokega deželnega zbora z dne 6. februarja 1897. Tukaj imamo zopet 800 gld., katerih deželni odbor ni dal iz proste volje, ampak je bil v to primoran vsled sklepa visoke zbornice. Dalje se je dovolila Litijskemu cestnemu odboru za okrajno cesto pri Zagorju podpora 500 gld. Na to se ni moglo pred računati. Ob okrajni cesti od postaje v Zagorje se mnogokrat plazovi odtrgajo, — ter cesto zasujejo. Dotično leto je bil plaz posebno silovit, tako da je bil onemogočen vsak promet na tej cesti. Cestni odbor Litijski ima velike troške za druge potrebsčine, in deželni odbor mu je moral na pomoč priskočiti, ker se je moralo dotično delo takoj izvršiti, da se je promet zopet odprl. Dovalila se je tudi cestnemu odboru Velikolaškemu za vzdrževanje ceste čez Dvorsko vas za leta 1893.—1897. 500 goldinarjev. Tukaj moram opozoriti, da je vsled sklepa deželnega zbora za vzdrževanje te ceste vsako leto izplačevati prispevek 100 gld. O tem sklepu je bil cestni odbor obveščen z nalogom, da mora vsako leto račun položiti in da potem denar dobi. Cestni odbor pa je čakal do leta 1897. in je skupno za pet let račune položil. To ni bilo pravilno in končno je res, da bi bil deželni odbor mogel reči, da plača samo za zadnje leto. Z ozirom na razmere pri Velikolaškem cestnem odboru in na denarne stiske, v katerih se nahaja, se končno deželni odbor ni mogel držati te formalnosti in je dovolil torej za vseh pet let oni znesek, ki je bil vsled sklepa deželnega zbora dovoljen za vzdrževanje omenjene ceste in tako je seveda naenkrat v računski sklep prišel trošek, na katerega se pri proračunu ni oziralo. Izdaten trošek je nadalje podpora, ki se je izplačala županstvu v Podkraju za zgradbo občinske ceste Vodice-Col. Gospodom poslancem je znano, da se je stvar v deželnem zboru že opetovano razpravljala in da se je prvič dovolilo 500 gld. podpore, pozneje vsled peticije županstva v Podkraju pa zopet 500 gld.,

tako da je deželni zbor za zgradbe te občinske ceste dovolil vsega skupaj 1000 gld., in sicer veliko prej, nego se je ta znesek v resnici izplačal. Deželni odbor ga je pa v letu 1897. moral izplačati, ker je bila podpora izplačevati v razmerju kakor bodo dela napredovala in končni obrok pa, kadar bo delo izvršeno. Stvar se je dolgo časa vlekla, ker so bile glede konkurence velike težave, tako da je svoje dni proračunjeni znesek 1000 gld. že davno zapadel. Pri proračunovanju bi se bil moral podaljšati ta kredit 1000 gld., kar se je pa prezrlo. Vse to navajam, da se vidi, da je deželni odbor izdal zdatne svote, katere so bile že prej dovoljene od visokega deželnega zbora, če prav niso bile postavljene v proračun za leto 1897.

Nazadnje pride tukaj še neka izdatna svota. Okrajnemu cestnemu odboru v Postojni se je za popravo Reške ceste izplačala podpora 1362 gld. Kolikor se spominjam, se je tistikrat ob Reški cesti udiralo. Odpomoči je bilo treba takoj, moral se je sezidati podporni zid in troški so bili tako veliki, da je deželni odbor tukaj prevzel 1362 gld. na deželni zaklad. Tudi ta svota ni bila v proračunu, ker se ni moglo naprej vedeti, da se bo zgodila taka elementarna neizgoda.

Prosim visoko zbornico, da naj bo uverjena, da deželni odbor, ako je prekoračil za ceste dovoljeni mu kredit, tega ni storil lahkomišljeno in da ni nobenega krajcarja izdal po nepotrebnem, ampak dotična prekoračenja so deloma opravičena v tem, ker so se izplačale že v prejšnjih letih od deželnega zbora dovoljene svote in se je bilo prezrlo dotične kredite podaljšati, deloma pa so opravičene s tem, da je bil deželni odbor vsled elementarnih dogodkov, in ker so bili slučajni nujni, primoran izdati večje svote kakor so bile preliminarne. Jaz sam toplo želim, da bi se taka prekoračenja nič več ne pripetila, zato pa se bo moralo gledati, da se bo v slučajih, kadar deželne podpore in subvencije ne bodo v tistem letu porabljene, za katero so se dovolile od visoke zbornice, kar se dostikrat zgodi, ker traja včasih 2—3 leta, predno pride zadeva v tak štadij, da more deželni odbor podporo izplačati, vedno dotični kredit podaljšal. Drugače deželnemu odboru ni mogoče držati se dotičnega dovoljenega kredita, ker je ta kredit, na pr. tistih 10.000 gld. za podpore cestnim odborom in za občinske ceste, določen le za potrebščine dotičnega leta, ne pa za zaostanke minulih let.

Prosim visoko zbornico, da izvoli ta pojasnila na znanje vzeti in ta prekoračenja kot opravičena smatrati.

(Odobranje na levi. — Beifall links.)

**Landeshauptmann-Stellvertreter
Freiherr v. Liechtenberg:**

Wünscht noch jemand der Herren das Wort zu ergreifen?

(Nič se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Da dies nicht der Fall ist, so hat der Herr Bericht-
erstatter das Wort.

Poročevalec Hribar:

Rad priznavam, da je gospod deželni glavar se vestno potrudil, da opraviči deželni odbor glede višjih izdatkov za cestne namene, katere je finančni odsek grajal. Zatrjeval je, da so se dotični zneski izdali samo za potrebne stvari. To mu rad verjamem; rad bi pa tudi vedel, kaj bi deželni zbor rekel, ko bi bil deželni odbor celo za nepotrebne stvari napravil te izdatke. Razume se samo po sebi, da so se dotični zneski izdali samo za potrebne stvari in rad priznavam, da so bili ti izdatki tudi res potrebni; vendar pa zato še ne morem pritrditi mnenju, da bi se bili zneski, ki so bili postavljeni v proračunu, smeli prekoračiti. Dne 11. februarja 1896. je namreč visoka zbornica soglasno sprejela predlog, da se pri nekaterih točkah smejo samo gotovi zneski postavljati v proračun in med temi točkami se nahaja tudi poglavje IX. naslova 2. točka 1. Tam je rečeno, da sme deželni odbor samo 10.000 gld. porabiti za podpore za okrajne ceste. Deželni odbor je pa vendar porabil več in to po mojem mnenju ni bilo prav. Kaj pa je napotilo visoko zbornico, ko je storila omenjeni sklep? Vodila jo je skrb za ravnovesje v deželnem budetu. Ako pa bo deželni odbor izdajal večje zneske, kakor so mu dovoljeni, potem je absolutno nemogoče priti do ravnovesja. Da se pa doseže in obdrži ravnovesje, mora biti skrb vsakega deželnega poslanca, kajti ako se ravnovesje ne obdrži, bomo morali naklade zviševati in to ne bo delalo dobre krvi.

Pa še nekaj mi je pripomniti. Točke, o katerih je gospod deželni glavar govoril, so nekatere res take, da se je pozabilo zanje kredit podaljšati; toda večina je taci, o katerih je deželni zbor sklepal dotične podpore z dostavkom, da naj se izplačajo iz kredita, ki je določen za okrajne ceste. Te točke torej bi se bile morale ravno vsled sklepov deželnega zbora pokriti iz kredita 10.000 gld., ki je namenjen za podpore za okrajne ceste. Sicer pa dobro vem, da je marsikateri cestni okraj podpore zelo potreben in ako se gospod deželni glavar sklicuje na posamezne okraje, pritrjujem, da se noben poslanec, ki zastopa kmetijske občine, ne bode našel, ki bi rekel: moj okraj ni podpore potreben, temveč bo vsak rad pritrdil, da je še bolj potreben, kakor deželni odbor misli. Vsaj sem dobro videl, kako so se gospodom poslancem Pakižu, Zelenu in Pfeiferju, ki so poleg gospoda deželnega glavarja stali, ko je navajal Velikolaški. Ložki in Černomaljski cestni okraj, ki vsi leže v njihovih volilnih okrajih, širila lica in kako so pritrjevali, da so to res okraje, ki so potrebni bili podpore, katera se jim je dala. Opravičenega smatram torej deželni odbor; vendar pa v imenu finančnega odseka in v svojem imenu priporočam, da bi v bodoče bolj pazil, da se dovoljeni mu krediti ne bodo prekoračevali.

**Landeshauptmann-Stellvertreter
Freiherr v. Liechtenberg:**

Ich bitte den Herrn Berichterstatter den Punkt 3 des Finanzausschussesantrages nochmals zu verlesen.

Poročevalec Hribar:

(bere: — liešt:)

„3. Ker se ne dobi nikdar prava slika o gospodarjenju, ako se izdatki na račun podaljšanih kreditov vpisujejo med faktični uspeh, ki se ima primerjati s proračunom, naroča se deželnemu odboru, da v bodoče izdatke na račun podaljšanih kreditov iz prejšnjih let pri računskih sklepih deželnega zaklada izkazuje v posebni koloni.“

**Landeshauptmann - Stellvertreter
Freiherr v. Liechtenberg:**

Ich ersuche diejenigen Herren, welche mit diesem Antrage einverstanden sind, sitzen zu bleiben.

(Obvelja. — Angenommen.)

Er ist angenommen und hiemit ist dieser Gegenstand der Tagesordnung erledigt.

Deželni glavar:

(prevzame predsedništvo — den Vorsitz übernehmend)

Na vrsto pride sedaj točka:

**7. Ustno poročilo finančnega odseka
o prošnji mlekarske zadruga v
Vrbici za podporo.****7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses
über die Petition der Milchgenossenschaft
in Verbica um Subvention.****Poročevalec Modic:**

Visoka zbornica! Mlekarska zadruga občine Jablanica z sedežem v Vrbici prosi za podelitev podpore za nakup orodja.

Prošnji so priložena pravila in prepis odloka c. kr. deželne kot trgovske sodnije, kot dokaz, da je firma vpisana.

Pričeli bi radi svoje delo že konec tega meseca, ali manjka jim potrebnega denarja za nakup orodja.

S tem podvzetjem bodo lažje mleko v denar spravili. Dala se jim bo prilika, seno doma porabiti, ne pa ves senen pridelek v Trst ali Reko speljati in ga tam po nizki ceni prodajati, da jim končno iz skupila ne krajcarja ne ostaja za lišne potrebe.

S tem pa, da bodo seno porabili doma, povzdignili si bodo živinorejo, bodo bolj svoja zemljišča gnojili in tako tudi boljše pridelke iz polja posnemali.

Resnica je tudi, da so se prebivalci na Krasu začeli gibati in truditi se, svoj reven stan zboljšati, ker so se začeli zelo zanimati za živinorejo. Ravno ustanovitve mlekarskih zadrug bodo jim gotovo pripomogle, da si bodo poboljšali svoje prihodke. To nam dokazujejo mlekarske zadruga v Postojni, Logatcu in Trnovem, kjer imajo živinorejci v zadrugah obilen vir dohodkov.

Začetek je vsak težak, in posebno, ako k temu ni dovolj denarnih sredstev. V takem položaju je sedaj mlekarska zadruga občine Jablanica, rada bi delo pričela, pa nima denarja za nakup orodja, iz samih deležev si pa istega nakupiti ne more.

Poizvedel sem tudi, da je odbor te zadruga popolnoma zmožen pravilno obrt peljati.

Finančni odsek pa ni mogel nasvetovati kakovo podporo, ker pri prošnji ni bilo nikakoršnega izkaza, koliko bode orodje stalo.

Treba je torej o tem še poizvedovati in nasvetujem v imenu finančnega odseka:

„Visoka zbornica skleni:

Prošnja mlekarske zadruga občine Jablanica z sedežem v Vrbici za podporo se izroča deželnemu odboru v pretres in rešitev.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

**8. Ustno poročilo finančnega odseka
o prošnji posestnikov iz Novevasi
pri Zireh za podporo za popravilo
občinske poti po račevski dolini.****8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses
über die Petition der Insassen von Neu-
dorf bei Saurach um Subvention behufs
Herstellung eines Gemeindeweges im
Ratschewathale.****Poročevalec Modic:**

Visoka zbornica! Tukaj imam prošnjo, katera je podpisana od štirih prosilcev kot zastopnikov vasi Novavas, Račevo, Lavrovec, Vrba, Opale in Zirovskega vrha v občini Zirovski.

Popraviti imajo eno občinsko pot po račevski dolini in prosijo podpore.

Ta pot se odcepi od okrajne ceste Škofja Loka-Idrija v Starivasi, ter drži ob potoku Račeva kakih 10 km daljave.

Promet po tej poti je živahen, ker vasi so tam velike in štejejo 30 do 70 hiš in pot sama drži tudi v večje kraje in sicer na Št. Jošt, Podlip, Vrhniko in Rovte.

Potok Račeva je pa deroč, in pri deževju zaliva cesto in ustavlja promet za več dni. Treba bi bilo napraviti vsaj 6 mostov in tudi semtertje cesto podzidati.

Stroške za popravila so preračunili površno in mislijo, da jih bode čez 1000 glđ. stalo.

Pravijo, da toliko stroškov v denarjih nositi, pri tem še s tlako pomagati, bila bi za te vasi pretežka bremena.

Finančni odsek sklenil je nasvetovati:

„Visoka zbornica skleni:

Prošnja zastopnikov vasi: Novavas, Račeva, Lavrovec, Vrh, Opale in Zirovski vrh v občini Zirovski odstopi se deželnemu odboru in se mu naroča, da poizveduje o tej stvari, in ako se bode izkazalo, da je prošnja utemeljena, naj se iz kredita za ceste podeli primerna podpora.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki pritrujejo predlogu finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Na vrsto pride točka:

9. Ustno poročilo upravnega odseka glede ustanovitve občinskih posredovalnih uradov (k prilogi 6.).

9. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffs Einführung der Gemeindevermittlungämter (zur Beilage 6.).

Poročevalec Povše:

Visoki deželni zbor! V deželnozborski sesiji l. 1897. je gospod poslanec dr. Majaron stavil poseben predlog glede občinskih posredovalnih uradov: O njem razpravljal je visoki deželni zbor in v seji svoji dne 27. februarja sklenil, da ima deželni odbor upoštevati dotične razloge utemeljevanja gospoda poslanca dr. Majarona in vršiti poizvedbe ter ob enem tudi izdati na vsa županstva okrožnice s potrebnimi obrazci in poukom, da bi tudi zakon z leta 1873. se uveljavil na Kranjskem, po katerem bi se toliko koristiti dalo ljudstvu, ker bi se mu nudila prilika, da bi doma v občini pri posredovalnem sodu zamogel poravnati prepire o pravih malenkostih, ko mora sedaj do daljnega c. kr. okrajnega sodišča iti, da zadobi svoje pravo. Deželni zbor je temu predlogu enoglasno pritrdil in deželni odbor je vršil ta nalog s tem, da se je obrnil na tista dva deželna odbora, v katerih deželah se je glede mirovnihih sodišč dosedaj še največ storilo. Oba deželna odbora sta dala poročilo o delovanju mirovnihih sodov, in sicer Predarlberski in Gorenjeavstrijski. Osebito oni iz Gorenjeavstrijske povdarja, da so vzlic nedostatkem državnega zakona z l. 1869., ki urejuje mirovne sode ali občinske posredovalne

urade, in vzlic temu, da je delokrožje mirovnihih sodov jako omejeno, vendar nekateri uspehi bili jako lepi in ugodni. Oba deželna odbora priporočata, osebito pa Predarlberski, da predno se ne prenaredi dotični državni zakon tako, da bo res omogočeno uspešno delovanje mirovnihih sodov, ni misliti na uspešnost te naprave, največ zato ne, ker nimajo koercitivne moči, da bi bilo mogoče zatoženo stranko prisiliti, da pride pred mirovni sod. Obrnila sta se oba ta deželna odbora do justičnega ministerstva in to je upoštevalo, da so vsi vzroki, katere navajata ta dva zastopa, utemeljeni, ter je priznalo, da treba zakon državni z leta 1869. prenarediti, ker le potem, ko bodo določbe zakona take, da bo omogočen delokrog mirovnihih sodov v občinah, se je nadjati, da se bo ljudstvo posluževalo takih posredovalnih uradov. Dokler pa ne bo zakonito določeno, da so vabila sploh izvršljiva in zakonito ne zapove, da dotičnik, ki je tožen, mora priti pred mirovni sod, da se tam poskuša poravnava med obema strankama, ni misliti, da bi se ljudstvo posluževalo tega njemu gotovo v korist služečega pravnega inštituta. Sedaj namreč državni zakon ne sili, da bi toženi moral priti pred mirovni sod, ampak on se lahko popolnoma pasivno drži in se povabilu ne odzove ter ne pride. Zato priznava justično ministerstvo, da je temu treba odpomoči in ravnotako da je treba v zakonu ustanoviti določbo, da mora vsak tožnik popred za manjše zneske do gotove svote poskusiti poravnavo pri mirovnem sodu, predno se sme poslužiti cesarskega sodišča. Justično ministerstvo je, upoštevaje razloge deželnihih odborov oziroma deželnihih zborov Predarlberskega in Gorenjeavstrijskega tudi že dejansko predložilo gospodski zbornici novelo zakona z leta 1869. Žalibog dosedaj še ni prišlo do razprave o tej prekoristni noveli zaradi znanihih odnošajev v avstrijskem parlamentu. Upati je pa, da se bo, ko bo zopet omogočeno parlamentarno delovanje, sprejela ta izvršilna novela k zakonu z leta 1869., v kateri bodo razširjene določbe za delokrog mirovnihih sodov in morda se bo tudi posrečilo, da se bodo pri razpravah državne zbornice še nekoliko razširile tudi olajšave ali predprave glede kolekovanja. Dosedaj se mora namreč vsaka vloga kolekovati, mirovna sodišča pa navadno nimajo takih ljudi, ki bi zakone o pristojbinah za kolekovanje strogo poznali in tako se je pripetilo, da se je marsikaj prenizko kolekovalo in so stranke celo zapadle kazni. Zato sta Predarlberski in Gorenjeavstrijski deželni odbor prosila, da bi se vsaj za zapisnike in prve vloge pri mirovnihih sodih izrekla oprostitev kolekov. Opravičeno bi bilo pa to v tem, ker bi se c. kr. sodnim uradom, ki imajo po novem civilnopravdnem postopanju veliko posla, breme jako izdatno olajšalo in bi država za to, kar bi jej pri mirovnihih sodih odpadlo za koleke, imela pa toliko manj stroškov za uradnike pri rednihih sodiščih.

Navzlic tem nedostatkem državnega zakona je bilo na Gorenjeavstrijskem leta 1890. 186 mirovnihih sodišč, ki so rešila 630 prepirnihih zadev in sicer od teh 469 z dobrim uspehom, kar je že precej veliko, če se pomisli, koliko časa potratijo ljudje

s tem, da za res malenkostne, malo število znaajoče svote hodijo od sodišča do sodišča, koliko denarja potrosijo in kako se strasti vнемajo in nastajejo dolgotrajne pravde, recimo iz preprirov zaradi zemljskih mej, ki so dragi in se vendar dostikrat gre le za ped zemlje. In prav pri teh zadevah more redni sod navadno razsoditi le po izjavah ljudstva, ki je v dotičnem kraju živel skozi 30 let. Gotovo bi bilo koristnejše, če bi se stvar poravnala doma. — Istotako je na Gorenjeavstrijskem leta 1891. bilo rešenih 646 prepirnih zadev pri mirovnihi sodiščih in sicer 496 z uspehom. Leta 1892. je bilo rešenih 842 slučajev, med temi 694 uspešno; leta 1893. je bilo oglašanih 908 tožeb, od katerih se je 743 slučajev ugodno rešilo. Leta 1894. je bilo tožeb 874, in izmed teh je ugodno rešenih 715, torej ogromna večina i. t. d. Torej ako so že pri fakultativni uredbi mirovnihi sodišč in pri pomanjkanju zakonitega določila, da bi mirovna sodišča imela pravico, tožniku pristaviti vabilo s prisilno močjo, da mora priti pred sod, uspehi bili tako ugodni, sme se gotovo trditi, da bi bili uspehi še dokaj izdatnejši. Osobito bi bilo želeli to, kar sta tudi deželna odbora Predarlberški in Gorenjeavstrijski v peticiji utemeljevala in kar je tudi justična uprava upoštevala, da bi se moralo zakonito določiti, da bi se pri vsakem prepiru do gotove svote — in jaz in upravni odsek se strinjava, da naj bi se reklo do svote 300 gld. — morala najprej poskusiti poravnava pri mirovnem sodišču in da sme tožnik šele, če se je ta poravnava ponesrečila, pred sodišče cesarsko stopiti in prositi, da se njegova pritožba uveljavi.

Glede na te nedostatke v državnem zakonu, ki so gotovo tudi krivi bili, da deželni zakon z leta 1873. dosedaj ni imel pravega uspeha, mislil je upravni odsek upošteva je razloge deželnega odbora, da naj bi se za sedaj opustilo posebno okrožnico na občine in napravio obrazcev, osobito toliko bolj, ker je justično ministerstvo že predložilo gospodski zbornici dotično novelo, katera državni zakon v pojasnjenem smislu preurejuje in po kateri bo državnemu zboru mogoče, stvar prenarediti tako, da bodo mirovni sodi res plodonosno in veljavno mogli delovati. Glede na to je upravni odsek smatral, da dosedaj ni bil izvršljiv nalog, da bi se preskrbeli dotični obrazci, osobito ker je upati, da se že tekom tega leta povrne redno parlamentarno delovanje državnega zbora in da se uveljavi dotični zakon, ki bo potem dal mogočnost, da bo tudi deželni odbor pripravil posebno novelo k deželnemu zakonu za deželni zbor Kranjski, ki bo potem novelo sprejel in odredil, ali dal nalog deželnemu odboru, da potrebno stori in pripravi, da se bodo tudi v Kranjski kronovini kolikor mogoče vpeljala mirovna sodišča ali občinski posredovalni uradi.

Po nalogu upravnega odseka dovoljujem si torej predlagati visokemu deželnemu zboru sledeče:

„Visoki deželni zbor skleni:

1.) Poročilo deželnega odbora o poizvedbah glede občinskihi posredovalnihi uradov sprejme se v vednost.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da odpošlje na visoko c. kr. justično ministerstvo prošnjo, da predloži državnemu zboru zakonski načrt, po katerem naj se zakon z dne 21. septembra leta 1869., drž. zak. št. 150, za občinske posredovalne urade v v sledečem smislu preustroji in sicer:

a) da se morejo povabila k poravnalni razpravi prisilno izvrševati;

b) da je vsaka sporna stvar o po znesku določenih denarnih tirjatvah v najvišjem znesku 300 gld. podvržena poravnalnemu poskusu pred posredovalnim uradom, predno se začne redno sodno postopanje;

c) da bodo vse pred posredovalnim uradom sklenjene poravnave slično kakor sodnijske poravnave izvršilne;

d) da so pri posredovalnihi uradihi sklenjene poravnave ali vsaj ondi vložene vloge, zapisniki in izpiski koleka prosti.“

Deželni glavar:

Gospod poslanec dr. Majaron ima besedo.

Poslanec dr. Majaron:

Visoka zbornica! Ker sem jaz pred dvema letoma sprožil akcijo o mirovnihi sodiščih ali občinskihi posredovalnihi uradihi, zato mi bodi danes dovoljeno, da izrazim svoje mnenje o nasvetihi častitega upravnega odseka, katere smo ravnokar čuli.

V obče se strinjam z nasveti upravnega odseka, ali mnenja sem, da s temi predlogi še ni rešeno tozadevno deželnoodborsko poročilo, kajti rešen ni zadnji in poglavitni del poročila deželnega odbora. Ako se o prvem predlogu nasvetuje, da naj se vzame poročilo deželnega odbora o poizvedbah glede mirovnihi sodišč po drugih kronovinah na znanje, je s tem rešen šele prvi del deželnoodborskega poročila, v katerem se nam pripoveduje, kaj se je poizvedelo od deželnih odborov na Predarlberškem in Gorenjeavstrijskem, kjer so mirovna sodišča obligatorno uvedena. Da se to poročilo o poizvedbah vzame na znanje, zoper to vsaj od moje strani ni nobenega pomisleka.

Ostali predlogi častitega upravnega odseka pa obsegajo resolucijo, s katero se vlada pozivlja, da prenaredi državni zakon zastran občinskihi posredovalnihi uradov. S to resolucijo je rešen drugi del deželnoodborskega poročila, in jaz se s to resolucijo tembolj strinjam, ker upravni odsek v njej zastopa drugo stališče, nego li je zastopal deželni odbor na poziv pravosodnega ministerstva. To resolucijo jako toplo pozdravljam, ker je gotovo, ako se jej ugodi od strani vlade oziroma zakonodavnih faktorjev, da se bo potem odprlo novo plodovito polje za mirovna sodišča.

Ali z vsemi predlogi upravnega odseka, katerih sem se dosedaj dotaknil, ni še rešeno deželno-odborsko poročilo, kajti rešen še ni zadnji in, kakor rečeno najvažnejši del. V tem delu namreč poroča deželni odbor, da ni izvršil sklepov visoke zbornice, storjenih v predzadnjem zasedanju v seji dne 27. fe-

bruarija 1897. in deželni odbor tudi poroča, da teh sklepov visoke zbornice ne misli izvršiti. Vprašanje je sedaj, ali naj se to negativno delovanje deželnega odbora tudi na znanje vzame? V predlogih upravnega odseka se izrečna rešitev tega vprašanja pogreša, pač pa se da iz motivacije gospoda poročevalca posneti in izvajati, da stoji upravni odsek na stališču, da deželnemu odboru teh naročil deželno-zborskih ni treba izvršiti. Ta stvar je torej nekoliko nejasna in ker je od te nejasnosti zavisna nadaljna akcija, zato prav za prav sem se oglasil za besedo. In tu moram visoko zbornico opozoriti na to, kar je dne 27. februarija 1897 — torej pred dvema letoma — sklenila.

Tedaj se je sklenilo: (bere: — Itešt:)

„Deželnemu odboru se naroča:

1. vse občine opozoriti na deželni zakon z dne 11. maja 1873, št. 24. dež. zak., in jih s poljudno pisanim navodom vzpodbuditi k ustanovitvi občinskih posredovalnih uradov;

2. da priredi obrazce za uradno knjigo prijav in poravnav in druge, pri poslovanju posredovalnega urada potrebne tiskovine ter za vse to pridobi založnika;

3. vsako občino pozvati, da izreče mnenje, je li potrebno in koristno ustanoviti tak urad;

4. poizvedeti po drugih kronovinah, kako so se ondoli obnesla obligatorno vpeljana občinska mirovna sodišča, in

5. v prihodnjem zasedanju poročati o dognanih poizvedbah, ter staviti glede občinskih posredovalnih uradov primerne nasvete.“

Moja gospoda! Kakor znano, so se prečitani sklepi storili brez najmanjšega ugovora od katerekoli strani, pač pa po obširnem in zlasti od strani upravnega odseka jako simpatičnem utemeljevanju. V dotičnem utemeljevanju se je povdarjalo, da so mirovna sodišča prekristne naprave, katere lahko preprečijo mnogo dragih pravnih in ki so v stanu, odgajati zlasti naše kmetško ljudstvo za avtonomno, javno življenje. Povdarjalo se je nadalje, da je treba torej naše občine opozoriti na tiste pozabljene zakonite predpise, ki se tičejo občinskih posredovalnih uradov in da jih je treba opozoriti na pravico, katero imajo občinski odbori, da izvolijo najmanj tri zaupne može, katerih naloga bi bila, če mogoče poravnati nastale prepire, predno pridejo pred sodišče, in tako preprečiti drage in dolgotrajne pravde. Potem se je še poudarjalo, da je treba tudi za priprosto uradovanje mirovnih sodišč prirediti obrazcev in da je tukaj pač dolžnost dežele, storiti kar potrebno in občinam dati na razpolago te obrazce tem preje, ker njih prireditev skoraj ničesar ne stane, ali provzroči čisto neznatne troške.

Vse to, moja gospoda, se je pred dvema letoma pripoznalo za koristno, potrebno in tako, kar treba takoj in nujno izvršiti. Diferenca je bila tedaj samo gledé vprašanja, ali naj se tudi na Kranjskem občinski posredovalni uradi vpeljejo obigatorno, kakor na Predarlberskem in Gorenjeavstrijskem, ali pa samo fakultativno, in tedaj se je reklo, da so tu dani nekateri dilatorični pomisleki in da, predno

se visoka zbornica izreče za obligatorno vpeljavo mirovnih sodišč, naj deželni odbor poprej druge kronovine, pred vsem Predarlbersko in Gorenjeavstrijsko, povpraša, kakošne skušnje imajo tam, in naj povpraša tudi naše občine, kako mislijo gledé mirovnih sodišč.

Kakor rečeno, so se pa ostala vprašanja rešila nekako soglasno in iz tega soglasja so nastali ravnokar prečitani sklepi visoke zbornice z dne 27. februarija 1897.

Sedaj pa v zadnjem delu deželnoobdorskega poročila, o katerem se v predlogih upravnega odseka ne nahaja izrečna rešitev, čitamo, da se teh sklepov ni izvršilo, da deželni odbor ni niti občin spodbudil za ustanovitev občinskih posredovalnih uradov, da jim tudi ni dal prirediti obrazcev in da sploh v tem oziru v nikako dotiko ni stopil z občinami. Meni se zdi, da je tako postopanje že formalno pogrešno, ker se deželni odbor s tem, ko neče izvršiti deželnozborskih sklepov, nekako postavlja nad visoki deželni zbor.

Po mojih mislih deželni odbor ni upravičen, preiskavati deželnozborske sklepe, ali so utemeljeni, ali ne. Tukaj se je pa deželni odbor pospel na tako visoko stališče, češ, da smo se mi pred dvema letoma prenačili s sklepi, katerih sedaj deželni odbor kot revizijska inštanca neče izpolniti. In res pravi deželni odbor, da se je prenačila visoka zbornica in sicer bi se bila prenačila zato, ker še ni prenačen državni zakon o občinskih posredovalnih uradih, odnosno ker je ta državni zakon pomanjkljiv, tako da bi bilo treba ga prenačiti, da bi se res uspešno delovanje mirovnih sodišč inavguriralo. Ali nasproti temu moram konstatirati, da smo tisti državni zakon imeli že pred dvema letoma, da smo se že bavili z njegovimi pomanjkljivostmi in jih celo natančno precizovali, da smo se pa navzlic temu, da so nam popolnoma jasne bile tiste pomanjkljivosti, odločili v soglasne sklepe namreč, da je venderle občine vspodbujati in jim priporočati ustanovitve mirovnih sodišč. In zakaj smo prišli do tega sklepa? Zaradi tega, ker smo bili prepričani, da se tudi na ti tesni podlagi lahko jako mnogo dobrega in uspešnega doseže z mirovnimi sodišči. Bili smo o tem tembolj prepričani, ker smo videli, kako se stvar na Gorenjeavstrijskem razvija, kjer so vzlic tesnobi zakonov celo obligatorno uvedena mirovna sodišča, da se namreč razvija jako lepo in koristno. Od leta 1890. do 1895. se je, kakor kaže statistika, katero je navajal gospod poročevalec, na Gorenjeavstrijskem rešilo pred občinskimi posredovalnimi uradi nad 3750 pravnih, oziroma doseglo se je v toliko slučajih, da sploh do pravde še prišlo ni. In ako pogledamo še leta 1896. in 1897., nam kaže statistika Gorenjeavstrijska, da se je v teh dveh letih še nadaljnih 1580 poravnav sklenilo pri občinskih posredovalnih uradih, torej ravnatoliko pravnih preprečilo, ki bi bile provzročile lahko ogromnih troškov. Vsega skupaj se je torej na Gorenjeavstrijskem v sedmih letih 4835 pravnih preprečilo in to je najboljši dokaz, da so mirovna sodišča vzlic omenjenemu delokrogu, ki jim je sedaj odmerjen, največje koristi in silno blagotvorna za kmetško ljudstvo. Zato

smo se pred dvema letoma odločili, da se poskusi akcija, da se občine opozorijo na zakonite predpise o občinskih mirovnihi sodiščih, katerih vendar deželni zbor pred 20 leti ni bil sklenil zato, da bi v prahu ležali in nič dobrega ne učinili v deželi. To torej, da bi bilo čakati najprej preustrojbne državnega zakona, je prvi neosnovan razlog, zakaj deželni odbor ni hotel izvršiti sklepov visoke zbornice glede občinskih posredovalnih uradov.

Drugi razlog, zakaj je deželni odbor kasiral te sklepe, je pa ta, ker pravi, da je treba čakati skušenj, kako bodo novi civilnopravdni zakoni vplivali v tej zadevi. Jaz pa mislim, da na to ni treba nič čakati, kajti eno je jasno, da novi civilnopravdni zakoni na to stvar čisto nič ne bodo vplivali. Novi civilnopravdni zakoni so usvarjeni, da uredijo pravdo, občinski posredovalni uradi pa za to, da preprečijo pravdo, to se pravi, da prepri sploh ne pride pred sodišče, ampak se poravnava doma v občini in tako strankam prihranijo troški. Da pa novi civilnopravdni zakoni na občinske posredovalne urade ne vplivajo, za to imamo dokaz tudi v tem, da ravno tisti faktorji, ki so vstvarili civilnopravdne zakone, delajo sedaj na preuredbi zakonitih predpisov glede mirovnihi sodišč, in da hoče tista vlada, ki je sprožila nove civilnopravdne zakone, raztegniti sedaj delokrog občinskih posredovalnih uradov. Ako bi bila kaka zapreka v civilnopravdnih zakonih, bi se gotovo zakonodavni faktorji ne bavili s tem, da se delokrog mirovnihi sodišč razširi.

Iz tega je razvidno, da je stališče deželnega odbora tudi meritorno popolnoma neutemeljeno. Ali jaz se držim, da mi ni potreba nadalje argumentirati stališča, katero je visoka zbornica zavzemala pred dvema letoma. Od tistega časa se stvarni položaj ni spremenil čisto nič in na podlagi prejšnje argumentacije lahko predlagam, da visoka zbornica ostane pri tistih sklepih, ki so se storili pred dvema letoma, da se torej deželnemu odboru znova naroča, naj z besedo in dejanjem občine animira k ustanovitvi mirovnihi sodišč. Ali se bo to zgodilo z večjim ali z manjšim uspehom, je končno vse eno, kajti glavna stvar je, da dotične zakonite predpise rešimo pozabljenosti in da opozorimo občine in občinske odbore na avtonomne pravice, katere imajo, naj se jih potem že hočejo poslužiti, ali ne.

Skoduje taka akcija ne, utegne pa privedi do lepih uspehov in zato si — dopolnjujoč nasvete upravnega odseka — usojam predlagati in priporočati, da bi visoka zbornica sklenila naslednje:

„Visoka zbornica skleni:

Deželnemu odboru se znova naroča:

1. vse občine opozoriti na deželni zakon z dne 11. maja 1873, št. 24 dež. zak., in jih s poljudno pisanim navodom vspodbuditi k ustanovitvi občinskih posredovalnih uradov;

2. da priredi obrazce za uradno knjigo prijav in poravnjav in druge, pri poslovanji posredovalnega urada potrebne tiskovine ter za vse to pridobi založnika;

3. vsako občino pozvati, da izreče mnenje, je li potrebno in koristno ustanoviti tak urad.“

Deželni glavar:

Gospodje, ki podpirajo resolucijo gospoda poslanca dr. Majarona, izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Resolucija je zadosti podprta in je torej v razpravi.

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec Višnikar ima besedo.

Poslanec Višnikar:

Visoka zbornica! Oglasil sem se k besedi, da na kratko označim svoje stališče v tej važni zadevi. Ideja posredovalnih občinskih uradov ali mirovnihi sodišč je gotovo lepa in tudi lahko navdušuje, posebno ako se globokeje stvari ne presoja, pa gotovo je težko izvedljiva. To dokazuje že dejstvo, da imamo dotični zakon že blizu 30 let, pa do danes se v naši deželi še niti eno tako sodišče ni oživilo (Poslanec dr. Majaron: — Abgeordneter Dr. Majaron: „Rovte, Loški potok!“) in če se je, samo životari (Poslanec dr. Majaron: — Abgeordneter Dr. Majaron: „Oho!“). Kar se tiče Loškega potoka, ekzistira, kolikor je meni znano, samo en zapisnik o tem, ko se je dotično mirovno sodišče konstituiralo. Resnica je sicer, da deželni odbor ni popolnoma rešil naloge, kateri se mu je dal od strani visokega deželnega zbora, ali moja stvar ni, zagovarjati tukaj deželni odbor, ampak omeniti hočem le nekaj splošnih stvari.

Poizvedbe, katere je vršil deželni odbor, kažejo, da uspehi teh mirovnihi sodišč vendar niso taki, kakor se je ravno prej povdarjalo. Gre se tukaj v prvi vrsti za vprašanje, ali naj ustanovimo mirovna sodišča obligatorno, ali samo fakultativno. Deželni odbor v Lincu pravi: „Po mnenju deželnega odbora pri fakultativni vpeljavi občinskih posredovalnih uradov skoraj ni misliti na povoljne uspehe“ in deželni odbor v Bregencu pravi, „da ta naprava sama nikjer ne more le količkaj uspešno delovati.“ Torej stvari vendar niso tako lepe in ugodne, kakor se je trdilo, ampak vidno je, da se imajo tudi te dežele z velikimi težavami boriti. Jaz mislim, da moramo pri vsaki taki važni napravi gledati na to, ali je res potrebna ali ne, in ali je tudi izvedljiva. Ali je res potrebno, da uvedemo taka mirovna sodišča za vsako občino, torej obligatorno? Jaz mislim, da nikakor ne in sicer zato, ker tam, kjer je glavni promet in bi bila potreba največja, so že navadno sodnije in jaz bi le rad poznal dotično občino, ki bi bila tako navdušena za mirovno sodišče, da bi hotela prevzeti male sporne stvari, kjer je sedež sodišča. Jaz jako dvomim, bi li hotel župan na pr. v Idriji ali na Vrhniki bagatelne razprave voditi! Gotovo pa jaz nisem protivnik temu, kajti meni bi bilo najljubše, ako bi sploh ne prišlo do nobene pravde.

Ako se je navajalo, da se je na Gorenjeavstrijskem v 6 letih 3750 slučajev poravnalo, moram omeniti, da to niso bile pravde, ampak, recimo, tožbe in tudi druge številke, ki so se navajale, kažejo, da je bilo okolu 20% poravnanihi poskusov

brezuspešnih. Tudi pri naših sodnijah ni več kakor 20% pravih kontradiktoričnih pravn, ampak več kakor 80% se jih poravna.

Drugič so težave tudi v tem, da v oddaljenih hribovskih občinah navadno primanjkuje sposobnih oseb, ki bi prevzele taki urad, taki posel. Za te kraje daje že novi civilnopravdni zakon neko sredstvo, to je uradne dneve, ki so se na nekaterih krajih, kjer se je čutila potreba, jih ustanoviti, jako dobro obnesli. Po novem sodnem redu se je število pravn jako izdatno zmanjšalo, čemur bo gospod predgovornik kot odvetnik gotovo pritrdil. (Poslanec dr. Majaron: — Abgeordneter Dr. Majaron: „Se nič ne pozna!“) Ravno od strani odvetnikov se čujejo vedno pritožbe, da so veliko izgubili, kajti ravno sodnije so danes pravi posredovalni uradi. Dotične pravne zadeve, katere se poravnavajo pri mirovnih sodiščih, so navadno čisto likvidne stvari, ki se tudi pri sodnijah navadno s poravnavo končajo (Poslanec Zelen: — Abgeordneter Zelen: „Troški!“). Take poravnave niso drage in jaz ne vem, ali trud in troški občin, če bi imele mirovna sodišča, odvagujejo malenkostne troške sodnih poravnavn. Katere pravde pa so najdražje? Mejni in posestni prepiri, in prepiri pri različnih služnostih. Tukaj so strasti največje in pravde najdražje. Tu bi bilo pač želeli, da bi se, kakor je, ako se ne motim, navada v nekaterih krajih na Ogrskem, vsako leto meje obnovile. Na Nemškem imajo tako postavo — Vermarkungsgesetz — in ako bi se uvelo pri nas kaj takega, bi se veliko izdatneje zmanjšalo število pravn, kakor pa če se samo v denarnih zadevah spori poravnava pri občinskih posredovalnih uradih.

Častiti gospod predgovornik je prej omenil, da pri nas obstoje že mirovna sodišča v Rovtah in v Loškem potoku. To je res. Leta 1897. se je ustanovilo mirovno sodišče v Loškem potoku, volil se je odbor in konstituiral, ali od tedaj meni vsaj ni znano, da bi bila stvar korak dalje storila (Poslanec dr. Majaron: — Abgeordneter Dr. Majaron: „Čakajo na obrazce!“) Jaz sem bil v tem času pri uradnih dnevih kot sodnik 15 krat gori, pa nihče ni izrekel kake želje, ali povprašal, kaj je s temi mirovnimi sodišči in kako naj stvar napravijo. Kadar sem bil še tam ob uradnih dnevih, sem bil z delom preobložen in med prvimi, ki so prišli k meni, so bili tudi mirovni sodniki. Jaz torej mislim, da v takih krajih ni potreba mirovnih sodišč, ampak odkar so se vpeljali uradni dnevi, se je ta potreba tako zmanjšala, da res ne vem, če bi bilo tukaj dobro, da bi občinske urade e šs to stvarjo obtežili. Vsaj se itak že vedno toži, kako so preobremenjeni, zakaj bi se jim pa sedaj še to nalagalo, kar ni potreba.

So pa tudi še druge težave in sicer zlasti v manjših občinah, kjer so manjši občinski uradi in kjer ni tajnika ali župana, ki bi bil za to zadosti zmožen. Dalje tudi veste, gospodje, da bi bilo tem težje izvrševati posel mirovnega sodnika, čim manjše so občine in to zaradi prijateljstva, sorodstva itd., ker se navadno vsak hōji zamere. Znano je, kako neradi dajejo župani spričevala pri kazenskem postopanju in kadar jih izdajajo, le gledajo, da se nekako zmuzajo. Pogoj, da se morajo stranke naj-

prej oglasiti pri občinskem posredovalnem uradu, predno se podajo k sodišču, se mi ne zdi nenevaren. Dosti slučajev je jako nujnih in vsaj ti bi se morali izvzeti. Ako se morata stranki podati najprej pred mirovno sodišče, potem se stvar lahko zavleče. Tudi s tem pogojem toraj nisem povsem zadovoljen in mislim, da bi se morale vsaj napraviti izjeme. Za mirovne sodnike pa je končno vendarle treba nekoliko sposobnosti, požrtvovalnosti, dobre volje in nepristranosti, torej lastnosti, katerih ni povsodi tako lahko najti. Poglejte pri občinah; kako težko dobe župana, ki rad žrtvuje svoj čas, in to je naravno, ker nobeden ni tako plačan, da bi mu bil povrnjen čas in trud.

Jaz torej mislim, da stvar ni tako nujna in da lahko potrpimo toliko časa, da se državni zakon spremeni in, kakor je že gospod poročevalec omenil, delokrog za mirovna sodišča razširi glede posestnih razmer. Tam so stvari veliko bolj koeljive, kakor pa prepiri za plačila v denarjih.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec dr. Tavčar ima besedo.

Poslanec dr. Tavčar:

Kot poročevalec v deželnem odboru moram gospodu dr. Majaronu na njegova izvajanja na kratko odgovoriti. Gospod dr. Majaron je omenjal, da je postopanje deželnega odbora v tem slučaju že formalno napačno in neopravičeno ter da se je deželni odbor v tej zadevi tako obnašal, kakor da bi se bil hotel postaviti nad visoki deželni zbor. Proti takemu očitanju moram odločno ugovarjati. Meni se zdi, da ni umestno, da se vsak sklep visoke zbornice, s katerim se deželnemu odboru naroča, naj te ali one preiskave dožene, ali to in ono izvrši, tako tolmači, da je deželni odbor v vsakem slučaju in pod vsakim pogojem primoran izpolniti dotični nalog. Po mojih mislih je marveč ne le pametno, ampak deželnemu odboru tudi naravnost predpisano, da za slučaj, ako nastanejo dvomi, je-li to, kar se mu je naročilo, tudi koristno, svoje dvome predloži visoki zbornici, da se o stvari vnovič posvetuje, ter izreče, ali ostane pri svojem prvotnem sklepu, ali ne, vsaj tudi visoka zbornica ni nezmožljiva, dasiravno sedé tu tako modri možje. Tako se je zgodilo tudi v tem slučaju. Bil sem mnenja, kteremu je tudi deželni odbor pritrdil, da razmere zdaj niso več take, kakor so bile takrat, ko je bil storjen dotični sklep visoke zbornice, ampak da so se od tedaj bistveno predrugačile. Nastal je tak položaj, da smo se čutili vezane visoko zbornico vprašati, ali naj se sklep izvrši, ali ne. Te razmere pa so sledeče: Pred vsem je bilo deželnemu odboru po sklepu visoke zbornice naročeno, naj vpraša deželne odbore tistih kronovin, v katerih so mirovna sodišča obligatorno vpeljana, kakšni so uspehi te naprave. Deželni odbor se je vsled tega obrnil pred vsem do deželnih odborov v Lincu in Bregencu.

Odgovorila sta oba, toda oba sta soglasno povdarjala, posebno pesimistično pa se je glasil odgovor Predarškega deželnega odbora, da dokler se obstoječi državni zakon bistveno ne spremeni, ni upati na uspešno delovanje občinskih posredovalnih uradov. In tudi deželni odbor v Lincu je naglašal, da dokler se državni zakon bistveno in korenito ne spremeni, vzlic statistiki, katero je prečital gospod poročevalec upravnega odseka, ni mogoče konstatovati blagodejnega upliva mirovnihi sodišč. Jaz torej le konstatujem, da število prepиров, ki so prišli v zadnjih letih pred mirovna sodišča, tudi na Gorenjem Avstrijskem ne napreduje, ampak nazaduje. (Poslanec dr. Majaron: — Abgeordneter Dr. Majaron: „Malenkostno!“) To je že malenkostno, če celo v deželah, kjer so učitelji in duhovščina za stvar tako uneti, in kjer imajo za take posle veliko sposobnejših ljudi, kakor pri nas, mirovna sodišča gredo rakovo pot. To je eno. Na drugi strani je prišlo na deželni odbor od justičnega ministerstva vprašanje, kake skušnje smo doživeli glede občinskih posredovalnih uradov na Kranjskem? Na ta dopis justičnega ministerstva je deželni odbor odgovoril tako, kakor je v njegovem poročilu tiskano; postavil se je torej na stališče brez vsakega ugovora od strani kakega gospoda odbornika, da s takim zakonom, kakor ga imamo sedaj, ničesar ni opraviti na Kranjskem. Ako bi bil deželni odbor na jedni strani odgovoril, da s sedanjim zakonom ni ničesar opraviti, na drugi strani pa bi bil iskal mrtvorjenemu detetu dojke, da ga ohrani pri življenju, bi bil prišel sam s seboj v protislovje in ravno to protislovje je deželni odbor napotilo k mnenju, da mora odločitev prepustiti visokemu deželnemu zboru. Ker je bilo nadalje justično ministerstvo namignilo, da hoče uvesti reformo državnega zakona, je bilo celo opravičeno mnenje deželnega odbora, da je počakati dotlej, da državna legislatura izvrši preustrojbo državnega zakona, s katerim bi se delokrog mirovnihi sodišč bistveno razširil in da bo takrat še-le pravi čas tudi pri nas oživiti veselje in ljubezen do občinskih posredovalnih uradov. Z dnem 1. januarja 1898 je stopil v veljavo novi civilnopradni red in jaz nikakor ne morem pritrditi gospodu poslancu dr. Majaronu, da novi civilnopradni postopnik nikakor ne vpliva na vprašavno zadevo (Poslanec Višnikar: — Abgeordneter Višnikar: „Pa še zelo!“), kajti po mojem mnenju vpliva bistveno s tem, da je oprt na temeljno določilo, da mora sodnik vsikdar poskušati, da se prepir zlepa poravna. (Poslanec dr. Majaron: — Abgeordneter Dr. Majaron: „Poprej je bilo tudi tako!“) Gotovo je bilo poprej tudi tako, ali zdaj je prišlo k temu še nekaj drugega, kar bo vsekakor jako dobrodejno vplivalo na to, da se bodo tiste zahteve in želje po mirovnihi sodiščih do cela iztrebile. To so uradni dnevi in gospod poslanec dr. Majaron mora gotovo priznati, da prihajajo vse tiste želje po občinskihi mirovnihi sodiščih iz takih krajev, ki so imeli dozdaj posebno daleč do sodišč. Tako je bilo v Rovtahn, v Bohinju in v Ložkem potoku, in jaz sem prepričan, da mi bo gospod poslanec Višnikar pritrdil, da v vseh takih krajih odpade potreba mirovnihi sodišč, ako hodi sodnik tje

na uradne dneve. Kjer uradni dnevi še niso upeljani, se dajo še upeljati, vsaj se lahko pomnoži, če pa državna uprava gleda na to, da se število uradnihi dnevov pomnoži, prenehajo takoj za dotične kraje vse one nevarnosti in kalamitete, ki so v zvezi z mirovnihi sodišči in ljudstvo zaupljivo zahaja na take uradne dneve. Jaz sem v tej stvari zavzemal stališče, da je potrebno vprašati še enkrat visoko zbornico, ali se jej zdi umestno zdaj, ko je upati, da se kmalu doseže reforma državnega zakona glede mirovnihi sodišč, ko vidimo dalje upliv novega civilnega postopnika in smo slednjič dognali skušnje, ktere so z mirovnihi sodišči napravili po drugih kronovinah, vkljub temu naročiti deželnemu odboru, da izda tiste obrazce. Ko je gospod poslanec Višnikar v svojem govoru konstatiral, da niti mirovno sodišče v Ložkem potoku, niti ono v Rovtahn ne da nobenega znamenja, da živi, je gospod poslanec dr. Majaron vmes zaklical, da se zato ne ganejo, ker čakajo na tiste obrazce. Temu nasproti moram nastopno opomniti: Ako je potreba mirovnihi sodišč odvisna od tistih formularjev, potem mora pač vsakdo reči, da so na pesek zidana, kajti če take zavode vzdržujejo pri življenju le formularji, potem pač ni upanja, da bodo imeli kaj prihodnosti. Sicer pa iz Ložkega potoka pa tudi iz Rovtahn bilo nobene prošnje za obrazce in ko smo ti dve občini vprašali, kak vpliv da bodo imela mirovna sodišča glede na razmere ondotnega kraja, občina Rovtahn ničesar ni odgovorila, občina Ložki potok pa se je nekako zvijala, češ, da bo že boljše. Gospod poslanec dr. Majaron popolnoma napačno sodi, če misli, da sem bil jaz nekaj inspirator za poročilo deželnega odbora. Ako visoka zbornica danes sklene, da se ima tedanji sklep izvršiti, se bo seveda izvršil, ali nekaj bi pa vendar še rad pripomnil. Navada je, da se na deželni odbor kar vse od kraja zabavlja, ter mu očita, da nič ne dela, a to se mu očita, ker gospodje deloma niso prav poučeni. Naj si gospodje ogledajo delokrog deželnega odbora, naj pretresajo oni gospodje, ki tako radi mahajo po deželnih odbornikih, kakor da so ti sami lenuhi, nekoliko natančneje vprašanje, koliko osebja ima ta deželni odbor na razpolago in koliko dela in posla ima njegovo uradništvo, pa si bodo napravili gotovo drugačne pojme, kakor jih imajo. Ako si ogledate število vlog pri deželnem odboru, lahko vidite, da jih ima toliko, kakor deželno sodišče. In to že nekaj pomeni, osebja pa je dokaj manj, in če že mislite, da deželni odborniki ničesar ne delajo, potem lahko sodite, kaki reveži morajo šele biti uradniki. Jaz sem prepričan, da bodo formularji, četudi jih napravimo, le delo deželnim uradnikom pomnožili, sicer pa bodo ležali v registraturi deželnega odbora kot makulatura. Za svojo osebo nimam ničesar proti predlogu gospoda poslancu dr. Majarona in bom zanj tudi glasoval, prepričan pa sem, da bomo čez 2 ali 4 leta imeli ravno toliko formularjev, kolikor jih danes imamo, namreč vse. Ko se je bil zakon o mirovnihi sodiščih sklenil, se je začelo po celi deželi agitirati za posredovalne urade, ustanovili so se sem ter tje, tako tudi v Cerknici, toda vsi so po vrsti zaspali, to pa zato, ker je uspešno delovanje

teh uradov na podlagi sedanjega zakona absolutno nemogoče.

Deželni glavar:

Zeli še kdo besede?

Gospod poslanec dr. Schaffer ima besedo.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Die ziemlich ausgedehnte Debatte, die über die Frage der Einführung von Gemeinde-Vermittlungsämtern abgeführt worden ist, hat von einem, wie von dem anderen Standpunkte dem optimistischen wie dem skeptischen sehr viele interessante Gesichtspunkte zutage gefördert. Trotzdem, glaube ich, kann man sich der Überzeugung nicht verschließen, daß dieser Gegenstand und im Zusammenhang damit die Debatte nach der faktischen Lage der Verhältnisse und der Gesetzgebung einen stark akademischen Charakter an sich trägt. Ich habe daher von dieser Erkenntnis geleitet nicht die Absicht, dem hohen Landtage noch des Weiteren über die Einführung der Friedensgerichte eine meritorische Auseinandersetzung zu machen, sondern beschränke mich darauf, meinen persönlichen Standpunkt in dieser Angelegenheit als einen skeptischen zu bezeichnen — in Übereinstimmung mit den Ausführungen des Herrn Abgeordneten für die Reifnitzer Landgemeinden. Trotzdem geht aber meine Skepsis nicht so weit, daß ich den Anträgen des Verwaltungsausschusses direkt entgegen treten möchte, sondern ich will mir nur erlauben, zu diesen Anträgen zwei kleine Bemerkungen zu machen, beziehungsweise einen Abänderungsantrag zu stellen.

Der eine Punkt betrifft die Summe, welche als Grenze in finanzieller Beziehung gesetzt worden ist, indem nämlich die Kompetenz der Friedensgerichte mit 300 fl. normirt wurde. Dieser Betrag scheint mir mit Rücksicht auf die rechtlichen und wirtschaftlichen Verhältnisse des Landes zu hoch gegriffen zu sein und ich möchte in dieser Richtung die Kompetenzgrenze auf 150 fl. setzen.

Ich weiß zwar, wenn ich mich recht erinnere, daß im Reichsgesetze vom Jahre 1869 ebenfalls 300 fl. normirt ist; ich glaube aber, daß dies für uns nicht maßgebend ist, weil wir uns ja jetzt in Abänderungen einlassen und weil die Erfahrungen, die bisher mit dem Gesetze gemacht wurden, gezeigt haben, daß die damaligen Bestimmungen, sowie nach vielen anderen Richtungen, vielleicht auch hier keine glücklichen waren.

Ich gestatte mir daher zu diesem Punkte der Anträge des Verwaltungsausschusses den Abänderungsantrag zu stellen, daß mit Befassung des sonstigen Wortlautes die Ziffer von 150 fl. statt 300 fl. als unseren Bedürfnissen und den Verhältnissen der Bevölkerung entsprechender eingesetzt werde.

(Poslanec Višnikar: — Abgeordneter Višnikar: „200 fl.“)

Ein Collega ruft mir zu, ich solle 200 fl. beantragen; ich halte aber 150 fl. für angemessener. Übrigens ist vielleicht er geneigt, einen Vermittlungsantrag auf 200 fl. zu stellen, welchem ich eventuell meine Stimme geben würde.

Meine andere Bemerkung zielt darauf ab, daß es im ersten der Anträge, wenn ich recht verstanden

habe — aus dem bloßen Anhören kann man sich das nicht so genau merken — heißt: „Da se mora povabila prisilno izvrševati“.

Dies erscheint mir als eine Art Zwangsvorführung, gedacht. Ich möchte daher den Herrn Berichterstatter bitten, auf Grund der Verhandlungen des Verwaltungsausschusses eine Aufklärung darüber zu geben. Eine Zwangsvorführung kann doch nicht gemeint sein, die sich auf die Person beziehe, sondern es soll vermuthlich der obligatorische Charakter dieser Aktion und Prozeßinstanz gekennzeichnet werden. Ich bitte also dies namens des Verwaltungsausschusses zu konstatiren, in welchem Falle ich nichts gegen den bezüglichen Antrag hätte. Im übrigen beschränke ich mich dann darauf, meinen Abänderungsantrag nochmals dem hohen Hause zu empfehlen.

Deželni glavar:

Gospodje poslanci, ki podpirajo spreminjevalni predlog gospoda dr. Schafferja, izvolijo ustati.

(Se podpre. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt in pride torej na glasovanje.

Zeli še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima gospod poročevalec besedo.

Poročevalec Povše:

Menim, da smem kratek biti toliko bolj, ker glasu nimam in ker so že drugi gospodje, osobito gospod referent deželnega odbora, stvar pojasnili. Za upravni odsek je merodajno bilo, ako ni grajal deželnega odbora, oziroma enakega predloga stavil, kakor gospod poslanec dr. Majaron, da naj se deželni odbor sedaj znova loti naloga, naročenega mu leta 1897., da hoče počakati na rešitev novele, katero je justično ministerstvo že predložilo državnemu zboru in v kateri noveli se justično ministerstvo popolnoma ozira na potrebsčine, katere sem prej označil. Vsaj je tudi v prestolnem govoru bilo navedeno, da justična uprava mora od parlamenta nov zakon izslovati, ki bi omogočil in pospešil mirovna sodišča in ker nekoliko kot državni poslanec poznam mnenje državnega zbora, smem reči, da je gotovo naklonjen taki spremembi zakona, ker je ljudstvu prijazen in, nihče ne sme tajiti, da ne tudi koristen, kajti zakon ima etičen moment, da hoče, kar je tudi v sto in sto stlačih mogoče, da se med domačimi stenami poravnajo prepiri, ki so malenkostni, pa bi vendar sicer utegnili postati causes celebres, ter provzročili strankam ogromne troške. In prav res je, kmet naj ostane doma, kar se tolikokrat naglaša, kadar se gre v deželnem zboru za premestitev kakega okrajnega sodišča, ko se kot moment navaja, da naj se ljudstvu prihranijo pota, ker s takim pohajanjem izgubi silno veliko časa in potrati denarja res brez prave po in v tem oziru mora vsak prijatelj ljudstva priznati, da bi bila mirovna sodišča velike koristi in, kakor rečeno, upati je gotovo, da bo parlament sprejel novelo, po kateri bo izdatno razširjen delokrog mirovnih sodišč, nespremenjeno po predlogi justičnega

ministerstva, ali pa se bodo nekatera določila pri razpravi v državnem zboru še izboljšala. Tisto pa mora vsak priznati, da dokler v dotičnem zakonu ne bo rečeno, da mora toženi se odzvati vabilu mirovnega sodišča, je vse zastoj, kajti nekaj avtoritete mora imeti mirovni sodnik, kajti sicer reče toženi: kaj je meni mari povabilo, in ljudstvo ne bo imelo nobenega spoštovanja za tako sodišče. To je justično ministerstvo samo priznalo in je tudi v dotično, državnemu zboru predloženo novelo sprejelo določbo, da je vabilo mirovnega sodišča prisilno (Poslanec dr. Schaffer: — Abgeordneter Dr. Schaffer: „Aber keine Bruchialgewalt!“) in da zapade toženec, če se vabilu ne odzove, denarni kazni, na primer globi 5 gld. Ravno tako velja glede tožnika, da se mora najprej oglasiti pri mirovnem sodu, da se poskusi doma obravnava in šele, ako vidi, da je poravnava nemogoča ali neizvedljiva, gre potem z izjavo mirovnega sodnika k cesarskemu sodišču in prosi za vpeljavo rednega postopanja.

Ti uzroki, gospod poslanec dr. Majaron, so edini, ki so upravni odsek in tudi mene v deželnem odboru vodili, ko sem glasoval, da naj se čaka na preustrojbo državnega zakona, kajti eno je gotovo, da bi bilo najbolj praktično, da se v dotičnem pouku, katerega želite, da se razpošlje občinam, ljudstvu že pove, kake olajšave so se po novem zakonu vpeljale glede mirovnih sodišč. Potem se bodo tudi napravili potrebni obrazci in na podlagi dotičnega cirkularja bo potem mogoče občinske urade pozvati, da se izjavijo, ali smatrajo vpeljavo mirovnih sodišč kot potrebno in koristno, in ako se bodo občine izrekle za ustanovitev takih sodišč, prišel bo potem deželni zbor do tega, da bo sklepal, ali naj se vpeleže koercitivno, obligatorično, ali pa samo fakultativno. Žalibog imamo na Kranjskem veliko malih občin, tako n. pr. v Brdskem okraju, ki štejejo samo po 300—400 duš in v takih bo težko dobiti sposobnih ljudi, vender bi se pa temu dalo odpomoči na ta način, da bi se po več takih malih občin skladalo v mirovnosodiška okrožja.

Glede na vse to torej se mi zdi bolj praktično, če še nekoliko počakamo, da se novi državni zakon uveljavi, deželni odbor pa bo, ako se to, kakor je upati, v teku tega leta zgodi, smatral kot svojo dolžnost, da bo v prihodnjem zasedanju visokemu deželnemu zboru predložil novelo deželnega zakona, potem pa skrbel, da se stvar uredi v zmislu predloga gospoda poslanca dr. Majarona.

V drugem menim, ker glede resolucije upravnega odseka ni bilo čuti nobenih ugovorov, da zamorem vzdrževati odsekov predloge. Gospodu poslancu dr. Schafferju pa navajam, da se tu glede prepirnih zneskov do svote 300 gld., ki naj bi se morali oglasiti najprej pri mirovnih sodiščih, ravna samo za to, da se justično ministerstvo naproši, da sprejme to svoto oziroma to določbo v državni zakon, v čegar okviru pa bomo mi, ko bomo delali nov deželni zakon, to svoto glede na razmere naše dežele lahko primerno znižali, dočim bodo že bolj razvite dežele lahko pri tem znesku ostale. Ravna se torej samo, da državni zakon da fakultativno, v domačem zakonu pa bomo lahko določili manjšo svoto.

Deželni glavar:

Resolucija gospoda poslanca dr. Majarona ne nasprotuje nasvetom upravnega odseka, o katerih se bo torej najprej glasovalo.

Prosim gospoda poročevalca, da prečita 1. predlog upravnega odseka.

Poročevalec Povše:

(bere: — ličst:)

„1. Poročilo deželnega odbora o poizvedbah glede občinskih posredovalnih uradov sprejme se v vednost.“

Deželni glavar:

Gospodje poslanci, ki pritrujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Prosim prečitati 2. predlog.

Poročevalec Povše:

(bere: — ličst:)

„2. Deželnemu odboru se naroča, da odpošlje na visoko c. kr. justično ministerstvo prošnjo, da predloži državnemu zboru zakonski načrt, po katerem naj se zakon z dne 21. septembra l. 1869. drž. zak. št. 150 za občinske posredovalne urade v sledečem smislu preustroji in sicer:

a) da se morejo povabila k poravnavi razpravi prisilno izvrševati.“

To se namreč pravi, da ima dotični sodnik pravico, eventualno dati kazen dotičnemu tožencu, ako na povabilo noče priti pred mirovni sod.

Deželni glavar:

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Povše:

(bere: — ličst:)

„b) da je vsaka sporna stvar o po znesku določenih denarnih tirjavah v najvišjem znesku 300 gld. podvržena poravnalnemu poskusu pred posredovalnim uradom, predno se začne redno sodno postopanje.“

K tej točki je stavil gospod poslanec dr. Schaffer preminjalni predlog, da bi se namesto na 300 določila svota na 150 gld.

V drugem bi imel ta predlog upravnega odseka ostati nespremenjen.

Deželni glavar:

Glasovati nam je najprej o preminjalnem predlogu gospoda poslanca dr. Schafferja, ki bi se torej, ker besedilo ostane isto, kakor v predlogu upravnega odseka in se spreminja samo znesek 300 gld. na 150 gld., glasil tako-le:

b) da je vsaka sporna stvar o po znesku določenih denarnih tirjatvah v najvišjem znesku 150 gld. podvržena poravnalnemu poskusu pred posredovalnim uradom, predno se začne redno sodno postopanje.“

Gospodje poslanci, ki glasujejo za ta predlog, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog gospoda poslanca dr. Schafferja je sprejet, torej odpade glasovanje o predlogu upravnega odseka.

Poročevalec Povše:

(bere: — liešt:)

c) da bodo vse pred posredovalnim uradom sklenene poravnave slično kakor sodnijske poravnave izvršilne.“

Deželni glavar:

Gospodje, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Poročevalec Povše:

(bere: — liešt:)

„d) da so pri posredovalnih uradih sklenene poravnave ali vsaj ondi vložene vloge, zapisniki in izpiski koleka prosti.“

Deželni glavar:

Prosim gospode poslance, ki so za ta predlog, da izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Sedaj imamo glasovati še o resoluciji gospoda poslanca dr. Majarona, ki je smatrati kot dodatek predlogom upravnega odseka.

Prosim gospoda poročevalca, da jo izvoli še enkrat prečitati.

Poročevalec Povše:

(bere: — liešt:)

Deželnemu odboru se z n o v a n a r o č a :

1.) vse občine opozoriti na deželni zakon z dne 11. maja 1873, št. 24 dež. zak., in jih o poljudno pisanim navodilom vspodbuditi k ustanovitvi občinskih posredovalnih uradov;

2.) da priredi obrazce za uradno knjigo prijav in poravnav in druge, pri poslovanju posredovalnega

urada potrebne tiskovine ter za vse to pridobi založnika;

3.) vsako občino pozvati, da izreče mnenje, je li potrebno in koristno ustanoviti tak urad.“

Deželni glavar:

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s to resolucijo, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto, in s tem je 9. točka dnevnega reda rešena.

Na vrsto pride točka:

10. Ustno poročilo upravnega odseka o samostalnem predlogu gospoda poslanca Ivana Hribarja glede podaljšanja veljavnosti nekaterih določeb zakona z dne 23. junija 1895, drž. zak. št. 88. (k prilogi 38.).

10. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über den selbstständigen Antrag des Herrn Abgeordneten Ivan Hribar, betreffend die Verlängerung der Wirksamkeit einiger Bestimmungen des Gesetzes vom 23. Juni 1895, R. G. Bl. Nr. 88 (zur Beilage 38.).

Poročevalec dr. Tavčar:

Visoka zbornica! Zastopnik Ljubljanskega mesta gospod župan Hribar je stavil primeren nasvet, s katerim naj bi se skušalo doseči podaljšanje nekaterih ugodnosti, ki so dane bile Ljubljanskim hišnim posestnikom z zakonom z dne 23. junija l. 1895, drž. zak. št. 88. Ker je gospod predlagatelj sam že svoj predlog popolnoma na vse strani podprl in obširno utemeljil, se v imenu upravnega odseka le izrekam, da se pridružujem tem argumentom, ki govorijo za to, da se zakon, če mogoče, tako spremeni, kakor je nasvetoval župan Ljubljanski in zato predlagam:

„Visoki deželni zbor skleni:

C. kr. vlada se pozivlja, da izposluje zakon, s katerim se bodo olajšave, ki jih za nove stavbe in prezidave v deželnem stolnem mestu Ljubljani določata §§ 1. in 2. zakona z dne 23. junija 1895, drž. zak. št. 88, podaljšale do 23. dne junija 1905.“

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Daljna točka je:

11. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani za odstranitev nekaterih nedostatkov v pravnih razmerah kranjskega učiteljstva.

11. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des slovenischen Lehrervereines in Laibach um Abstellung einiger Mängel in den Rechtsverhältnissen der kranjschen Lehrerschaft.

Poročevalec dr. Tavčar:

Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani je vložilo pri deželnem zboru peticijo, katero pa moram seveda prebrati, ker sicer gospodje ne morejo vedeti popolnoma, za kaj se gre.

(Bere: — Glešt:)

„Podpisano »Slovensko učiteljsko društvo« v Ljubljani — kot zastopnik vsega slovenskega učiteljstva na Kranjskem — opozarja visoki deželni zbor na one nedostatke v pravnih razmerah kranjskega učiteljstva, spričo katerih trpi učiteljski stan krivico in katerih odprava bi ne povzročila deželi naši nepremagljivih denarnih žrtev. Zato se obrača vdano podpisano društvo na visoki deželni zbor kranjski s pričujočo peticijo.“

Sedaj bom prečital samo dotična poglavja, da se bo vedelo, kaj se zahteva. Najprvo je govor o petletnicah.

(Bere: — Glešt:)

„Delovanju učiteljstva in njegovemu ugledu popolnoma neprimerne so petletnice. Po dosedaj veljavnih določbah so odmerjene po 40 gld., to je mesečno po 3 gld. 33 $\frac{1}{2}$ kr.

Po petletnem delovanju, ki mora biti v popolno zadovoljstvo predstojnikov, se pripozna učitelju in učiteljici 3 gld. 33 $\frac{1}{2}$ kr. več plače kakor poprej! Znano je, da vsak uslužbenec bodisi kate-regakoli stanu, avanzuje v teku petih let gotovo za več nego za 40 gld. Celo vsakemu rokodelskemu pomočniku se izboljša plača v teku petih let, gotovo za večji znesek, kakor kranjskemu učiteljstvu.

V nobenem razmerju pa niso naše petletnice z onimi državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda. Visoki deželni zbor bi izvršil le svojo dolžnost, ako pripozna kranjskemu učiteljstvu, katerega uspešno delovanje pripoznavajo vselej in povsod, petletnice po 100 gld.“

Torej prva zahteva je povišanje petletnic od 50 na 100 gld.

Druga zahteva se tiče aktivitetnih doklad. To zahtevo utemeljujejo tako-le:

(bere: — Glešt:)

„Po regulaciji plač državnih uradnikov je razlika med plačami učiteljstva in med plačami državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda

še večja nego je bila prej. Ob boljših uradniških plačah se je po nekaterih krajih dvignila tudi draginja in ki pritiska nanj z neprebitno silo.

Ker stremi in z vsemi silami deluje vse avstrijsko učiteljstvo na to, da se njegove plače vzporedijo plačam državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda in da se vsaj deloma paralizujejo dohodki učiteljstva z onimi državnih uslužbencev zadnjih treh plačilnih razredov do časa, ko bodo tudi plače vsega avstrijskega učiteljstva urejene enako plačam državnih uradnikov že večkrat imenovanih treh plačilnih razredov, naj dovoli visoki deželni zbor, kakor bo še v tem zasedanju dovolil štajerskemu učiteljstvu deželni zbor štajerski, vsemu kranjskemu učiteljstvu aktivitetne doklade po sto gold. na leto.“

Tu se torej zahtevajo aktivitetne doklade po 100 gld.

Tretja zahteva se tiče pokojninskega zaklada:

(bere: — Glešt:)

„V visoki deželni zbornici se je že poudarjala potreba preuredbe pokojninskega zakona. Njegova določila prejemkov vdov in sirot so tako malenkostna, da nikakor ne zadostujejo v pokritje najnujnejših življenjskih potreb vdovljene učiteljeve žene in nje otrok. In tu je treba odpomoči, kar stori visoki deželni zbor najlažje s tem, da določi za pokojnino vdov eksistenčni minimum 500 gld. in za vsakega otroka po 100 gld., ali če uredi pokojninski zakon, ki določa prejemke vdov in sirot enako določilom pokojninskega zakona za učitelje. Po tem zakonu se odmerja pokojnina od pet do pet let, tako da ne štejejo n. pr. onemu, ki služi 39 let, vseh 39 let, temveč le 35 let — ostala štiri leta ne veljajo nič! To je očitna krivica, ki jo je treba poravnati s tem, da bodo veljala pri odmerjanju pokojnine vsa leta.

Pravično in temeljito rešitev pokojninskega zakona priporoča podpisano društvo posebno toplo visokemu deželnemu zboru, ker ne bo z njim zagotovljena učiteljstvu samo dostojnejša mirovina, temveč mu bo pridobila večjo veljavo in večji ugled v socialnem življenju.“

Četrta točka se tiče službene dobe:

(bere: — Glešt:)

„Štiridesetletno službeno dobo naj skrči visoki deželni zbor na petintrideset let.

Učiteljevanja ni nikakor primerjati s poslom drugih stanov, ki zavzemajo v socialnem oziru isto ali enako stopnjo. Učitelj mora dan za dnevom prebiti v zaduhli, z otroci natlačeni sobi, v pokvarjenem, nezdravem zraku. Da deluje uspešno, mora napenjati vse svoje duševne in telesne sile do skrajne meje ves čas službovanja svojega. Prebiti mora mnogo žaljenja in nasprotovanja od šoli neprijaznih starišev, a prebiti mu je mnogo jeze spričo početja pokvarjenih otrok. V vedni skrbi je, da ustreza mnogobrojnim zahtevam, ki jih stavijo nanj šolske oblasti in šolski predstojniki. Vrh tega pa se mora boriti za svoj in za svojeev obstanek. Tako naporno delovanje povzroča nervoznost in iz

nje izvirajoče bolezni. V razvedrilo nima ni sredstev, ni časa, ker mora po pouku porabljati čas bodisi v popravljanje nalog, bodisi v pisanje uradnih spisov, bodisi v druga opravila, ki mu donašajo kaj postranskega zaslužka. Državna uprava je že davno pripoznala težavo učiteljskega službovanja in zato je c. kr. profesorjem odmerila le tridesetletno službovanje.

Ako je torej temu stanu dovoljen pokoj po trideset letih, ga zasluži tudi ljudskošolsko učiteljstvo. Saj je proti vsi logiki, da dela delavec ob slabi plači težje delo, kakor drugi ob boljši plači in lažjem poslu, in pamet sama mora razsoditi, da je ljudskošolski učitelj potreben prej počitka, nego kdo drugi, saj ni stanu, ki bi moral pri izvrševanju svojih dolžnosti prebiti toliko truda in toliko odgovornosti kakor ljudskošolsko učiteljstvo.

Pa če vse to nič ne velja — humaniteta se mora temu protiviti, da si mora osivel, od službenega napora izmučen učitelj, ki je daroval vse svoje duševne in telesne sile povzdigi šolstva in s tem blaginji domovine, še v visoki starosti služiti vsakdanji kruh s težkim delom, da ne sme biti deležen tolikanj potrebnega in zasluženega počitka.

Visoki deželni zbor! Štatistika nam kaže, da je umrljivost med učiteljstvom izmed vseh stanov največja, in jako nizko so odstotki onih, ki so deležni počitka na večer svojega življenja. Kranjsko učiteljstvo slušbuje danes s prepričanjem, da malo-kdo doživi dobo, ko sme in more v pokoj, zakaj naporno in utrudljivo delo mu ne da učkati one starosti, ki jo mora vsak doseči, ako hoče imeti štirideset števnih let za seboj. Zavest pa, da se mora človek enakomerno truditi do zadnjega zdihljeja in da mu ni pričakovati mirnih in vsaj deloma brezskrbnih dni, ne veča veselja do učiteljskega stanu.

Peta zahteva se tiče štetja provizoričnega službovanja v pokojnino.

(Bere: — Zičst:)

„Tudi to je nedostatek v pravnih razmerah učiteljstva, da mu ne uštevajo let provizoričnega službovanja v službeni čas. Ta določba je popolnoma neutemeljena in docela krivična. Zrelstno izpričevalo prizna kandidatu in kandidatinji popolno usposobljenost, samostojno opravljati učiteljstvo. Na podlagi tega izpričevala imenujejo c. kr. okrajni šolski sveti kandidate in kandidatinje učiteljem in učiteljicam — ne kakim učiteljskim praktikantom ali praktikantinjam. Oboji izvršujejo svoj posel mnogokrat samostojno na enorazrednicah v popolno zadovoljnost svojih nadzornikov. In to dobo provizoričnega službovanja morajo dati učitelji in učiteljice povrh itak neizmerno dolgi štiridesetletni dobi, da služijo v najugodnejšem slučaju dvainštirideset let, ako hočejo uživati celo pokojnino!

Še bridkeje pa občutijo to naredbo oni, ki so delali drugo izkušnjo še pred uvedbo novega ljudskošolskega zakona z dne 25. velikega travna 1868. leta, drž. zak. št. 48. Tam se ni takrat mudilo k usposobljenostnemu izpitu, ker niso imeli takrat niti kot definitivni učitelji pravice do pokojnine. Poleg tega pa so tedanje izpraševalne komisije pošiljale čes-

krat učitelje, ki so se oglasili k izkušnji, domov, ne da bi jih bile izprašale. In sicer se je to zgodilo, kadar se ni oglasilo zadostno število kandidatov. To trditev bi lahko podprli z imeni še sedaj službojočih učiteljev. Ako je v tedanjih časih napravil učitelj iz oddaljenega kraja pot v Ljubljano in to ne da bi bil napravil izkušnjo, je moral zaradi znanih tedanjih gmotnih razmer odložiti zopet potovanje za več let, da si je med tem časom s stradanjem privarčeval potrebno potnino. Na ta način so izgubili 7—10 let in še več in sedaj morajo brez lastne krivde toliko dlje služiti, da so deležni cele pokojnine. Prav je sicer, da se zahteva od učitelja (oziroma učiteljice) izkušnja učiteljske usposobljenosti, to pa le zato, da ne pusti v nemar svojih nadaljnjih študij, pač pa da se izobrazuje in doseže večjo stopnjo omike in si pridobi več znanja. Nikakor se pa ne sme misliti, da je učiteljevo delovanje zaradi izkušnje usposobljenosti plodonosnejše kakor pred njo; razložek je le ta, da si je pridobil v daljšem službovanju več prakse.

Ker ne napravlja druga izkušnja učitelja sposobnejša za učiteljstvo, je ta za šolstvo kot tako brez pomena. Krivično je toraj, da se leta pred usposobljenostnim izpitom ne štejejo v službeni čas.

Ako je pa visoki deželni zbor mnenja, da je ravno ta določba oni motor, ki sili učiteljstvo, da ne zanemari svojega izobraževanja, naj jo vsaj v toliko izpremeni, da se v službeni čas ne štejejo samo ona leta, ki jih je preslužilo brez drugega izpita po dveletnem službovanju, ne da bi se za to zadostno opravičilo.“

Šesta in zadnja točka se tiče vojaških let.

(Bere: — Zičst:)

„Razen tega je okrajšano učiteljstvo v primeri z uradniškim stanom tudi v tem, da se mu ne vštevajo v službeni čas aktivna vojaška leta. Na Kranjskem je do dvajset takih učiteljev, ki so služili tri leta pri vojaki in nekaj med njimi se je udeležilo tudi okupacije Bosne. Kandidat, ki ga je usoda iztrgala iz študij za tri leta, ter ga uvrstila med vojake, je prišel na službovanje tri leta kasneje, kakor njegovi bivši tovariši, ki so sedaj v vsaki zadevi tri leta pred njim.

To je posebno čutno sedaj, ko je uveden štatus. Oni, ki niso bili vojaki, prejemajo tri leta prej višjo plačo, kakor oni, ki so zakrivilo samo to, da so imeli krepko telo in zdrave ude, ter da so se morali mučiti za dom in cesarja v vojaški suknji. Ako uživajo državni uradniki to dobroto, da jim uštevajo vojaška leta v službeni čas, gre to vsekakor in po vsi pravici tudi učiteljstvu.

Povsem neopravičen je argument, s katerim se je dosedaj odbijala ta zahteva učiteljstva, češ, da je dotičnik sam kriv, da ni izvršil pred dvajsetim letom svojih študij. Saj je znano, da nismo imeli in tudi še sedaj nimamo tako razvitega šolstva, da bi imela vsaka vas svojo šolo, ter da so marsikaterega nadarjenega dečka poslali v šolo še-le z 10.—12. letom, ker so še le takrat slučajno zapazili njegov talent. Da je torej prišel dotičnik svoje študije kasneje kakor

drugi, ni njegova krivda, pač pa so bile temu vzrok neugodne krajevne šolske razmere.

Visoki deželni zbor! To so v kratkem utemeljene one krivične pravne razmere kranjskega učiteljstva, ob katerih trpi dolgo dobo svojega plodonosnega delovanja v napredek in k blaginji prebivalstva vojvodine Kranjske. In tem krivičnim pravnim razmeram je treba baš v sedanji dobi, ko je dohrepel zlasti uradniški stan do ugodne in zaslužene eksistence, hitre in temeljite preosnove.“

Torej to so zahteve kranjskega učiteljstva in seveda upravni odsek danes še ni v stan, visoki zbornici predlagati, da naj jih usliši ali odkloni. Tako obširna peticija, ki je prišla naravnost v deželni zbor, se ne more rešiti, če se niso poprej dognale gotove preiskave. Zahtev je veliko in različnih in vse so take, da bodo iz njih izvirale zahteve do deželnega ali do normalnošolskega zaklada in torej je pred vsem treba imeti pojem o tem, kaki bi bili finančni nasledki. Končno vendar ne moremo o učiteljskih zahtevah sklepati, ako si nismo v svesti, kakšen bi bil finančni uspeh, ako hočemo učiteljstvu njegovo stanje zopet nekoliko zboljšati. Na drugi strani je tudi treba šolsko oblastvo vprašati za mnenje in poizvedeti tudi razmere po drugih kronovinah. Zaradi tega je bil upravni odsek mnenja, da naj se prošnja odstopi deželnemu odboru, da dovrši potrebne predpreiskave in predloži deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju svoje poročilo.

Torej predlagam:

„Visoka zbornica skleni:

Peticija „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ odstopa se deželnemu odboru, da pusti po deželnem knjigovodstvu preračunati finančne posledice za slučaj, da se peticiji v celoti ali deloma ugotovi, da poizve mnenje šolskega oblastva in tudi, kake so dotične razmere po drugih kronovinah — in da o vsem tem v prihodnji sesiji deželnega zbora primerno poroča.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Šubic ima besedo.

Poslanec Šubic:

Visoka zbornica! Ker je ura že pozna, je težko, oglasiti se k besedi, a vzlic temu prosim nekoliko trenutkov potrpljenja, da tudi jaz, ki v tej visoki zbornici šolstvu najbližje stojim, o prošnji „Slovenskega učiteljskega društva“ spregovorim nekoliko besed. Jaz bi delil posamične točke te prošnje v dve vrsti, v nujne in manj nujne. Med najbolj nujne spada gotovo uredba pokojnine za učitelje, njih vdove in sirote. Naš sedanji pokojninski zakon je povsem zastarel in leži kakor eratiška klada sredi polja novejšega modernega zakonodajstva in jaz mislim, da bi bilo treba tu najprvo se lotiti dela in ta zakon tako preustrojiti, da bo odgovarjal obstoječim razmeram. Ako določimo eksistenčni minimum in odpravimo odijozne petletnice pri odmerjenju

pokojnine, ako vzamemo za začetek penzije jednako število službenih let, kakor jih zahteva država in ako se končno celo ojačimo, da znižamo službeno dobo od 40 na 35 let, bi vse to faktično ne obremenilo posebno deželnega zaklada, osobito pa tedaj ne, ako bi učiteljem naložili nekoliko večje prispevke za pokojninski zaklad, prispevke, ktere bi gotovo vsak rad plačeval, komur je na srcu skrb za svojo in svoje obitelji prihodnost. Pred nami leži deželnega odbora priloga 42., ki se peča s to zadevo in kaže, da je stvar že v tiru, tako da je upati, da se bomo v kratkem pečali z novim primernim načrtom učiteljskega pokojninskega zakona, in da mi torej danes ni treba v tem pogledu obširneje govoriti.

Na drugem mestu je prošnja „Slovenskega učiteljskega društva“ gledé uredbe petletnic naših učiteljev in učiteljic. Sedaj je odmerjenih 6 petletnic po 40 gld. Učitelj torej, ki je služil dolgih 40 let, je naposled na boljšem za 240 gld. To pa, gospoda moja, je za moža, ki se je celih 40 let trudil in pehal, jako neznatna svota in zahteva torej opravičena, da se tem kričečim razmeram odpomore na ta ali na oni način. Zadeva petletnic je seveda v zvezi s splošno regulacijo učiteljskih plač in te so se stoprav pred jednim letom uredile tako, da je morala dežela pri tem precej globoko v žep seči. Vsled tega je danes težavno o tej stvari podrobnejše govoriti, vendar pa je tok časa tak, da se učiteljske plače povsod regulirajo in jaz sem prepričan, da bomo tudi mi o tem še morali resno besedo spregovoriti. Tu opozarjam za zdaj le na dejstvo, da bodo državni sluge imeli v kratkem višje plače, kakor naši učitelji in to so razmere, ki nas bodo prisilile, da prej ali slej govorimo o novi regulaciji učiteljskih plač. Jaz podpiram torej predlog, po katerem se deželnemu odboru naroča, naj to vprašanje še nadalje proučuje ter potem gledé na razmere deželnih financ in učiteljskega stanu stavi primerne nasvete, po katerih bi se vsaj nekoliko zboljšalo učiteljem njihovo stanje in tu bodo morebiti petletnice ona točka, pri kateri naj bi se napravil nekakov prehod, na kar posebej opozarjam.

O drugih točkah prošnje „Slovenskega učiteljskega društva“ danes ne bom govoril, ker bo zato še pozneje prilike dovolj; opozoriti sem hotel le na ti dve najvažnejši točki, ker sem prepričan, da naše marljivo učiteljstvo v polni meri zasluži izboljšanje sedanjega stanja. (Odobrovanje v središču. — Beifall im Centrum.)

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich).

Ker ne, bomo glasovali. Prosim gospode poslance, ki pritrujejo predlogu upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Z ozirom na to, da je že skoraj dve ura in da ima odsek za letno poročilo danes ob 4. uri

sejo bomo končali. Vsekako je pa potreba, da se danes še izvrši volitev, ki je na dnevnem redu pod točko 16., to je

Volitev posebnega odseka 9 članov za pretresovanje vprašanja gledé gospodarskih zadrug (konsumnih društev).

Wahl eines Specialausschusses von 9 Mitgliedern zur Prüfung der Frage betreffend die landwirtschaftlichen Genossenschaften (Consumvereine).

Prosim gospode poslance, da oddajo listke.
(Zgodi se. — Geschieht.)

Prosim gospoda poslanca grofa Barbo in Jelovškega, da izvolita prevzeti skrutini.

(Po kratkem odmoru. — Nach einer kurzen Pause.)

Der Herr Abgeordnete Graf Barbo hat das Wort, um das Wahlergebnis mitzutheilen.

Abgeordneter Graf Barbo:

Bei der Wahl des Ausschusses wurden 26 Stimmen abgegeben. Je 25 Stimmen erhielten die Abgeordneten Freiherr v. Schwegel, Luckmann, Dr. Schaffer, Lenarčič, Dr. Tavčar, Murnit, Kalan, Pfeifer. 24 Stimmen entfielen auf den Abgeordneten Bobše.

Konec seje ob 2. uri 15 minut popoldne. — Schluß der Sitzung um 2 Uhr 15 Minuten Nachmittag.

Der Abgeordnete Jelovšek erhielt 1 Stimme und 1 Stimmzettel war leer.

Es erscheinen demnach gewählt die Abgeordneten: Freiherr v. Schwegel, Luckmann, Dr. Schaffer, Lenarčič, Dr. Tavčar, Murnit, Bobše, Kalan, Pfeifer.

Deželni glavar:

Ker niso vsi člani izvoljenega odseka navzoči, se bo odsek konstituiral pred začetkom prihodnje seje, katera bo v petek dne 14. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Naznanjam, da je jutri enketa glede deželne zavarovalnice za starost, ki je bila že zadnjič omenjena in na katero pride strokovnjak v zavarovalstvu profesor dr. Gegenbauer z Dunaja. Ta enketa bo jutri ob 9. uri dopoldne tukaj na strelišču in so vsi gospodje poslanci povabljeni, da pridejo poslušat, ker je stvar zanimiva in važna.

Prihodnja seja bo v petek dne 14. t. m. ob 10. uri dopoldne. Na dnevni red pridejo razun danes nerešenih točk še sledeče točke:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Dalje naznanjam, da ima finančni odsek sejo jutri dne 12. t. m. popoldne ob 5. uri, upravni odsek ima sejo v četrtek dne 13. t. m. ob 3. uri popoldne in odsek za letno poročilo danes popoldne ob 4. uri in sicer ta odsek tukaj na strelišču.

Naznanjam še, da je gospod poslanec Perdan opravičil odsotnost od današnje seje zaradi bolehnosti.

Sklepam sejo.